

ÓVODAPEDAGÓGIAI PROGRAM

Készítette a Celldömölki Városi Óvoda nevelőtestülete

Hatályos: 2013. szeptember 1-től

Jóváhagyta az óvoda vezetője:

Gasztonyiné Fódi Zita

*„Csináljon bármit, ami nyitogatja szemét és eszét,
szaporítja tapasztalatait.
Ő azt hiszi csak játszik.
De mi tudjuk, mire megy a játék.
Arra, hogy e világban otthonosan mozgó,
Eleven eszű, tevékeny ember váljék belőle.”*

(Varga Domonkos)

A intézmény adatai:

A Városi Óvodát alapította:	Celldömölk Város Önkormányzata 2003. augusztus 1. napján
A Celldömölki Városi Óvoda	2012. szeptember 01.
Az óvoda szervezetéhez integrálta:	a 172/2005 (VII. 6.) sz. határozatával 2005. 08. 1-től az Alsósági Óvodát.
Óvodánk székhelye:	Celldömölki Városi Óvoda Celldömölk Koptik Odó utca 10. sz.
Tagóvodáink:	Vörösmarty Tagóvoda Celldömölk Vörösmarty utca 1. Alsósági Tagóvoda Celldömölk Sági utca 174.
Az óvoda ágazati irányítója:	A mindenkori oktatással foglalkozó minisztérium
OM azonosító:	036434
Az óvoda fenntartója:	Celldömölk és Környéke Közoktatási Intézményfenntartó Társulási Tanácsa (Celldömölk Szentháromság tér 1.) és egyéb irányítói jogokat gyakorló 7 önkormányzat képviselőtestülete: : Kemeneskápolna Községi Önkormányzat Kemenesszentmárton Községi Önkormányzat Köcsk Községi Önkormányzat Mesteri Községi Önkormányzat Nemeskocs Községi Önkormányzat Tokorcs Községi Önkormányzat
Csoportszám alakulása:	Koptik utcai Székhely Óvodában: 5 Vörösmarty Tagóvodában: 6 Alsósági Tagóvodában: 3
	Összesen: 14 csoport

I. BEVEZETŐ

ELŐZMÉNYEK

A közoktatásról szóló 1993. évi, a közoktatásról szóló LXXIX. törvény és annak módosítása 1996-ban új helyzetet teremtett az óvodák szakmai életében. Óvodánk nevelőtestülete örömmel fogadta a kormány 137/1996 (VIII. 28.) számú rendeletével kiadott Óvodai Nevelés Országos Alapprogramját, az ezzel megteremtett lehetőséget a szakmai önállóságra, pedagógiai nézeteink alkotó érvényesítésére, a családi kultúra figyelembevételére és szakszerű befolyásolására.

Intézményünk fenntartója a 2005-ben végrehajtott integrációval új helyzetet teremtett a városi intézmények életében, amely helyi nevelési programunk felülvizsgálatát, céljaink újrafogalmazását tette indokolttá.

A korábban 2 önálló óvoda összevonása után az Alsósági Óvodát is csatolták tagintézményként. Ez a szerkezet indokolja a három különböző nevelési cél- és feladatrendszer egységbe foglalását, a másság biztosítása mellett az egységesség megteremtését.

A társadalomban, közvetlen környezetünkben, az óvodai ellátásban résztvevő gyermekek családjában olyan nagyméretű változások következtek be, amelyek az óvodai nevelés céljainak hangsúlyosabbá tételét, a nevelés területén belüli irányok és arányok módosulását, új szemlélet és módszertan alkalmazását teszik szükségessé.

Az 1999. évi közoktatási törvény módosításának megfelelően (47§) felülvizsgálatra és kiegészítésre került.

A HONP újrafogalmazására az Alapprogram módosítása miatt került sor. Az Alapprogramot módosító 255/2009.(XI. 20.) Kormányrendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjának kiadásáról szóló 137/1996.(VIII.28.) Korm. rendelet módosításáról életbe lépése miatt aktualizálásra került. Az óvodáknak az e rendeletben foglaltaknak megfelelően felül kellett vizsgálni a nevelési programjaikat és a **2010/2011.** óvodai nevelési évtől alkalmazniuk kellett a módosított HONP-t.

Az óvodai nevelés pedagógiai alapelveinek meghatározásakor az Alapprogram szerint abból indultunk ki, hogy az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, a gyermeki jogok és az alapvető szabadságjogok tiszteletben tartására kell irányulnia az egyenlő hozzáférés biztosításával.

A gyermeket, mint fejlődő személyiséget gondozás és különleges védelem illeti meg.

Az Alapprogram szerint az óvodai nevelésben - természetesen a hazai óvodai neveléstörténet hagyományaira támaszkodva - érvényesülhetnek a különböző – köztük az innovatív – pedagógiai törekvések, melyek biztosítják az óvodapedagógusok pedagógiai nézeteinek, széles körű módszertani szabadságának érvényesülését. Megkötéseket csak a gyermek érdekében tartalmaz.

Az általunk újrafogalmazott Nevelési Program az új társadalmi helyzethez, a körülvevő környezet elvárásaihoz és igényeihez igazodva határozza meg óvodánk céljait és feladatait, valamint a nevelés különböző területein elérendő eredményeket.

A Celldömölki Városi Óvoda Programjában megtartottuk az óvodánkenti értékes hagyományokat, az intézményegységek saját arculatát. Az egységes szerkezet és működési elv alkalmazása mellett a 2010/2011. nevelési évtől nevelési programunkat kiegészítettük a Kompetencia alapú óvodai nevelés alapelveivel és alkalmazásának módjaival.

Szándékunk szerint Nevelési Programunk biztos támpontot ad az óvónők nevelőmunkájához. Pedagógiai célkitűzéseink, feladataink, gyakorlatunk pontosabb megismerésének lehetőségét kínálja szülőknek, az óvodafenntartónak, a nevelésben

együttműködő partnereinknek s egyúttal elfogadásuk és támogatásuk megnyeréséhez is hozzásegít minket.

VÁLTOZÁSOK TÜKRÉBEN

2011. évi CXC. Törvény a nemzeti köznevelésről

„A magyar oktatásügy nemes hagyományait a jelen kor elvárásaival és a jövő lehetőségeivel ötvözve, a felnövekvő nemzedékek hazafias nevelése és minőségi oktatása érdekében az Alaptörvényben foglalt művelődéshez való jog, a nemzetiségek anyanyelvi oktatásához való jogának megvalósítása, a köznevelés résztvevői kötelességeinek és jogainak meghatározása, továbbá korszerű tudást biztosító köznevelési irányítása és működtetése céljából az Országgyűlés a következő törvényt alkotja.”

„A törvény 2012. szeptember 1-től hatályba lép, de legtöbb intézkedése késleltetve, illetve fokozatosan kerül bevezetésre, ezért fokozatos hatályba léptetésről beszélhetünk. Az új szabályozás hatályba lépéséig a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény adott kérdésre vonatkozó rendelkezései érvényesek, így tehát annak hatályon kívül helyezése is fokozatosan történik.”

A TÖRVÉNY CÉLJA ÉS ALAPELVEI.

1.§ (1) a törvény célja olyan köznevelési rendszer megalkotása, amely elősegíti a gyermekek, fiatalok harmonikus lelki, testi és értelmi fejlődését, készségeik, képességeik, ismereteik, jártasságaik, érzelmi és akarati tulajdonságaik, műveltségük életkori sajátosságaiknak megfelelő, tudatos fejlesztését. Ezáltal erkölcsös, önálló életvitelre és céljaik elérésére képes, a magánérdeket a köz-érdekeivel összeegyeztetni tudó embereket nevel. Kiemelt célja a nevelés – oktatás eszközeivel a társadalmi leszakadás megakadályozása és a tehetséggondozása.

(2) a KÖZNEVELÉS KÖZSZOLGÁLAT, amely a felnövekvő nemzedék érdekében a magyar társadalom hosszú távú fejlődésének feltételeit teremti meg és amelynek általános kereteit és garanciáit az állam biztosítja. A köznevelés egészét a tudás, az igazságosság, a rend, az egyenlő bánásmód, valamint a fenntartható fejlődésre és az egészséges életmódra nevelés határozzák meg. A köznevelés egyetemlegesen szolgálja a közjót és a mások jogait tiszteletben tartó egyéni célokat.

(3) A nevelési – oktatási intézmények pedagógiai kultúráját az egyéni bánásmódra való törekvés, a gyermek elfogadása, a bizalom, a szeretet, az empátia, az életkornak megfelelő követelmények támogatása, a feladatok elvégzésének ellenőrzése és a gyermek fejlődését biztosító sokoldalú, a követelményekhez igazodó értékelés jellemzi.

A hazai óvodai neveléstörténet hagyományaira támaszkodunk, és kiemelt szerepet tulajdonítunk a gyermeket megillető jogoknak, az egyenlő hozzáférés alapelveit biztosítjuk.

A törvényi előírásoknak megfelelően a helyi óvodai nevelési program helyett, 2012/2013-as tanévtől óvodapedagógiai programja lesz az intézménynek és az intézményi minőségirányítási program részei az óvodapedagógiai programba lesznek beillesztve.

Jelen módosítás alapja a 2011. évi CXC. törvény a Nemzeti Köznevelésről és a 363/2012 (XII.17.) Kormányrendelet az óvodai nevelés országos alapprogramjáról.

KÜLDETÉSNYILATKOZAT

Óvodánkban a szakmailag felkészült nevelőközösség sok szeretettel, barátságos, családias, a gyermekek számára biztonságos légkörben az egyéni adottságokra odafigyelve végzi feladatát.

Célunk az, hogy óvodásaink sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását elősegítsük az életkori, az egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével.

A játékba integrált tanuláson keresztül, a gyarapodó gyermeki műveltségük, a folyamatosan fejlődő tanulási képességeik türelmes építgetésével, alkalmassá váljanak az iskolakezdésre.

Olyan gyermekeket szeretnék nevelni, akik rá tudnak csodálkozni a világra, bátrak, kezdeményezők, kreatívak. Mindennapjainkban lehetőséget biztosítunk és megszervezzük, hogy változatos élményekben részesülhessenek a gyermekek. Nagy figyelmet fordítunk az egészséges életmód szokásainak megalapozására.

Az óvodapedagógiai programunk legfontosabb alapelve, hogy a gyermeki személyiséget értéknek tekinti. Az óvodapedagógiai programunkat a kompetencia alapú óvodai nevelési programmal kiegészítve tesszük változatossá!

Hagyományos ünnepeink során gyermekeinket megismertetjük a népművészet és a hagyományok szépségeivel. Nemzeti, kulturális hagyományainkból való építkezés az alapok lerakásánál kezdődik, ezzel alapozzuk meg a magyarságtudatot és a hazaszeretetre nevelést.

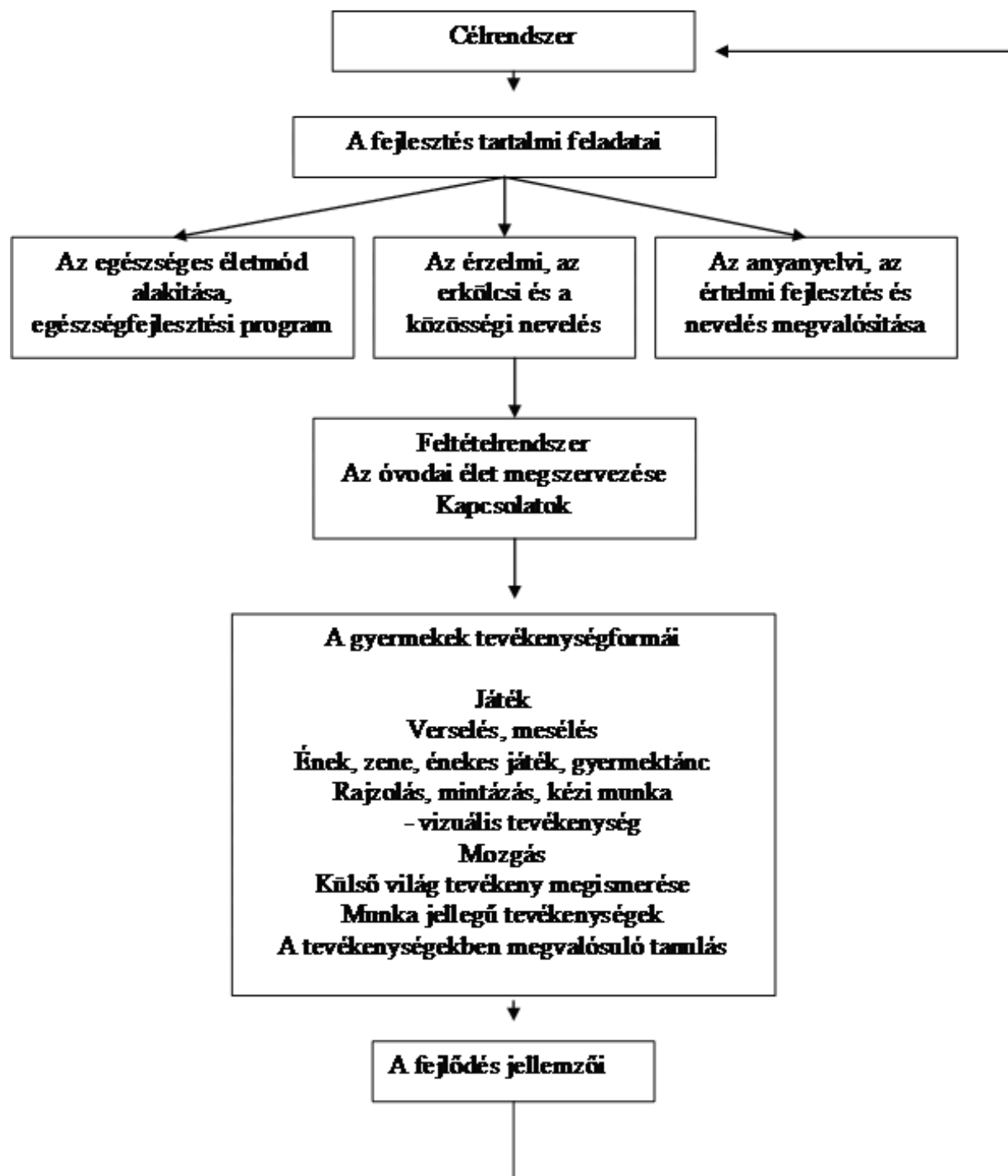
Célul tűzzük ki, hogy családdal együttműködve minden szülővel elfogadtassuk nevelési értékeinket: az egyéni bánásmódot, a toleranciát, az erkölcsi normákat, biztonságot, szeretetet.

Kötelességünk a ránk bízottakat legjobb tudásunk, emberbe vetett hitünk és szívünk érzése szerint nevelni.

**A CELLDÖMÖLKI VÁROSI ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJÁNAK
RENDSZERÁBRÁJA**

II. ÓVODAI NEVELÉSÜNK CÉLJA, FELADATAI

1. Gyermekképünk

„a gyermeket tisztelettel kell fogadni, szeretetben kell felnevelni, és szabadságban kell elengedni.” (Vekerdy Tamás)

A kisgyermek szüleinek az élettől kapott legnagyobb ajándéka. A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő, esetenként *hátránycsökkentő* szerepet töltenek be.

- **Gyermekképünk** - az **Alapprogram** alapján – az emberi személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy az ember, mással nem helyettesíthető szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre. A gyermeknek joga van ahhoz, hogy megkapja a neki megfelelő gondoskodást, különleges védelmet és nevelést.
- A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg.
- Az alapprogram biztosítja az óvodapedagógusok pedagógiai nézeteinek, értékrendjének és módszertani szabadságának érvényesülését, megkötések csak a gyermek érdekének védelmében tartalmaz.
- A gyermekek egyéni fejlettségéhez, igényeikhez, szükségleteikhez, érési tempójukhoz igazodó, a gyermeki szabadságot tiszteletben tartó differenciált személyiségfejlesztés, hátránykompenzálás és tehetséggondozás, a tanuláshoz szükséges képességek és részképességek megalapozása a játékban és szervezett tevékenységekbe ágyazottan valósul meg.
- Egyre inkább előtérbe kerül a sajátos nevelési igényű gyermekek inkluzív nevelése, ennek következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként /életkori szakaszonként/ és egyéneenként változó testi és lelki szükségletei vannak

Fontos számunkra:

- Az inkluzív, az integrált, a migráns, multikulturális, vagy ahogy Európában nevezik, interkulturális gyermekek nevelését támogató szemlélet, az esélyegyenlőséget, a hátrányt csökkentő attitűd valamint a nemek társadalmi egyenlőségének támogatását segítő elvek.
- A gyermeki személyiség szabad kibontakoztatásához szükséges gyermekközpontú, tevékenység központú, befogadó személyi és tárgyi környezet, mellyel biztosítjuk minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést.
- Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszünk, biztosítjuk minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem adunk helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.
- **Kiemelt figyelmet igénylő** gyermekek számára a szükséges segítség, gondozás, nevelés biztosítása.

- Otthonos, barátságos, a gyermekek igényeinek megfelelő környezetben olyan gyerekeket szeretnénk nevelni, akik nyitottak minden szépre és jóra, érdeklő őket a körülöttük levő változó világ, társaik öröme, bánata.
- Meg kell ismernünk a gondjainkra bízott gyermekek világát és személyiségét, hogy tudatosan és hatékonyan alkalmazhassuk fejlesztő tevékenységünket a gyermekek személyiségének alakításában.
- Nevelőtestületünk képzettsége, módszertani kultúrájának színvonala a garanciája programunk eredményes megvalósulásának. A gyerekek érdekeiért munkálkodunk, a családi nevelés elsődleges szerepét tiszteletben tartva, a szülőkkel jó együttműködésre törekszünk. A családok életében és a családi nevelésben bekövetkezett változások új kihívások elé állítanak bennünk
- Az alapprogram biztosítja az óvodapedagógusok pedagógiai nézeteinek, értékrendjének és módszertani szabadságának érvényesülését, megkötéseket csak a gyermek érdekének védelmében tartalmaz.
- Meggyőződésünk, hogy a gyermekek életkorának megfelelő sok játékra, figyelésre, tapasztalásra, kérdésre, utánzásos tanulásra módot adó óvodai nevelés az, amelyre eredményesen építhet a következő érési szakaszban az iskola.

2. Óvodakép

Óvodánk - a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik - esetenként két és fél éves - életévétől az iskolába lépésig.

Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvodában, miközben teljesíti a funkcióit:

- az óvó-védő,
- a szociális,
- nevelő-személyiségfejlesztő

- a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

- Az óvodai nevelés célja az, hogy elősegítse az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, **a hátrányok csökkenését**, az életkori és egyéni sajátosságok valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve **a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek** ellátását is).
- A **nemzetiséghez** tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését, és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.
- A hazájukat elhagyni kényszerülő családok – migráns - gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, **társadalmi integrálását**.
- A gyermekek óvodai nevelésében biztosítjuk az óvodás korú gyermekek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit. Igyekszünk önállóságra, türelemre, tapintatra, egymás munkájának megbecsülésére, a másság elfogadására, az életre nevelni gyermekeinket.

- Óvodánk pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete meghatározó a gyermekek környezettudatos magatartásának kialakításában is.

Az óvodapedagógiai programunk legfontosabb alapelve, hogy:

- a gyermeki személyiséget az elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezzé
- az érzelmi biztonságot nyújtó családi légkörű, nyitott intézményeinkben gyermekeink testileg, lelkileg egészségesen fejlődjenek, egyre érdeklődőbbek legyenek az őket körülvevő világra
- a nevelés lehetővé tegye és segítse a gyermek személyiség fejlődését, a gyermekek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását

Óvónőink gyermekismerete, pedagógiai és pszichológiai felkészültsége, a gyermekek fejlődéséért érzett felelőssége megfelelő alapot teremt a családokkal való eredményes együttműködéshez. A kettő összhangja alapfeltétele gyermekek harmonikus fejlődésének.

Óvodai nevelésünk célja, hogy mással nem helyettesíthető játék során megteremtjük a személyiség fejlődés alapjait, az óvodáskorban sokat és jól játszó gyermekből nyitott, érdeklődő, tevékeny ember váljon. Azokra a nevelési területekre fektetünk hangsúlyt, amelyekkel komplex nevelő hatást tudunk kifejteni.

- **Feladatunk**, hogy elősegítsük a gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődését az iskolába lépésig. Biztosítsuk az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit, melynek hatására megteremtődnek bennük az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások.
- **Különleges bánásmóddal** foglalkozunk azokkal a gyermekekkel, akik hátrányos körülmények között élnek. Igyekszünk az egyéni képességeiknek megfelelő fejlesztést biztosítani, a hátrányokat csökkentve - szakemberek bevonásával - hogy egyenlő eséllyel kezdhessék meg az iskolát.
- **Nevelőtestületünk** minden tagja, az óvónők, a nevelőmunkánkat segítők szakmailag elhivatott, egységes pedagógiai elveket vallanak. A régi, jól bevált értékeinket megőrizzük, de nyitottak vagyunk az új lehetőségek kipróbálására is.
- **Az óvoda nevelőtestülete** elkötelezi magát minden belső és külső tevékenységében, partnerei igényeit minél teljesebb körben törekszik kielégíteni, rugalmasan alkalmazkodva az intézményünket érő kihívásokhoz.
- **Óvodánk** elsősorban a gyermekek igényeinek kíván megfelelni és azok érdekeit kellőképpen szolgálni.
- **Fontosnak tartjuk** a tehetséges gyermekek korai felismerését, de egyidejűleg a lemaradó, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek segítségét, felzárkóztatását.
- **Szeretnénk elérni** és megalapozni, hogy gyermekeink a társadalomban hasznos egyénekké, sikeres emberekké váljanak.
- **Minőségfelfogásunk** legfőbb célja, hogy óvodánk pedagógiai és szakmai célkitűzéseinek megfelelően működjön.
- **Céljainknak való megfelelés** biztosítja a folyamatos fejlődést a szervezetben és a pedagógiai munkában. (az élethosszig tartó tanulást, önképzés-továbbképzés)

- **A folyamatos fejlődés** érdekében biztosítjuk, ösztönözzük a munkatársakat, hogy a pedagógus életpálya-modell adta lehetőségekkel éljenek.
- **Munkánkat** a kiegyensúlyozott, magas színvonalú tevékenység jellemzi, feladatainkat tervszerűen, tudatosan végezzük. Szakszerű mérések, elemzések megvalósításával a partneri igények felmérésével keressük a megújulás és a jobbítás lehetőségét.
- **Az óvoda alkalmazotti közössége** a dokumentumaiban megfogalmazott értékeknek, alapelveknek megfelelően működik.

3. Óvodánk sajátos arculata

Celldömölk a mintegy 5 millió éves Ság hegy lábánál található. A néhány százezer évig működő tűzhányó maradványa a kettős csonka kúp, amely Kemenesalja egyik ékessége, híres bor- és gasztronómiai kínálatáról. A Ság hegy Európában egyedülálló módon tárja fel a bazalttűzhányók belső szerkezetét az évtizedeken át tartó bányászatnak köszönhetően. Növényvilága különleges, amely a sajátos mikroklímának köszönhető. A közelmúltban átadott Vulkán park szemléletes, képszerű és egyszerre több érzékszervre ható alaposággal tárja elénk a táj különlegességét. A megújult Ság hegyi Múzeum modern játszótérrel sok tapasztalatszerzési lehetőséget ad a gyermekeknek. Gyógy és élményfürdők négy csillagos szállodával, campinggel, medencékkel bővül, panorámája európai viszonylatban is egyedülálló, sokszínű és családbarát.

Celldömölk történeti múltját hűen szemlélteti a hangulatos parkokkal övezett városközpont barokk épületegyüttese. A település műemlékei közül kiemelkedik a Kegyetemplom és a volt bencés apátság épülete. Zarándokút vezet városunkon keresztül, a kolostor a zarándokok pihenőhelyévé vált. Ma is megtekinthető v. látogatható az apátsági romtemplom a XIII. századból.

A helyi természeti adottságokat kihasználjuk és beépítjük a nevelőmunkánkba.

Az óvodánk egy székhelyóvodával és két tagintézménnyel működik.

A szülők és gyermekek igényeit figyelembe véve történik a gyermekek csoportokhoz történő elosztása. Ha a beiratkozó gyermekek életkora, az arányos létszámelosztás szükségessé teszi, intézményünk mindhárom óvodájában szervezhető osztott, részben osztott, illetve osztatlan gyermekcsoport is. Ezáltal is biztosítjuk a szülőknek a választási lehetőséget a különböző csoportszervezési formák között.

A három óvoda a város különböző pontjain található.

A székhely óvoda a város szívében, a liget szomszédságában helyezkedik el. Az épületben kapott helyet Szilágyi Mária keramikus „Páva” alkotása. A gyermekkerámiák készítéséhez égetőkemencével rendelkezünk.

Óvodánk közelében található a Városi és Egyházi iskola, KMKK, Soltis Színház, Zeneiskola, a Gyermekorvosi rendelő.

Az óvodai 5 csoportban 10 óvodapedagógus, 1 pedagógiai asszisztens, 5 dajka felmenő rendszerben tudatosan, szervezeten végzi pedagógiai munkáját. A nevelőtestület a régi hagyományokat ápolja és nyitott az újításokra. A gyermekcsoportok homogén illetve heterogén jellegűek, amelyekben derűs, családi légkörben folyik a gyermekek nevelése.

A Vörösmarty Tagóvoda a kórház, a gimnázium és a bölcsőde szomszédságában, részben családi házas, részben lakótelepi környezetben található. A 2011-ben kívül-belül igényesen felújított intézménybe belépőket nyugodt, barátságos légkör fogadja. Hat csoportszobával, jól felszerelt tornaszobával, külön egyéni fejlesztőszobával, az alapellátáshoz szükséges felszereltséggel és kiszolgáló helyiségekkel rendelkezik.

A gyerekek nevelése és fejlesztése vegyes csoportokban, szakképzett óvodapedagógusokkal és a munkájukat segítő dajkákkal történik. Nevelő és fejlesztő munkát segítők: logopédus, pszichológus, pedagógiai asszisztens, valamint a Nevelési Tanácsadó egyéb speciális szakemberei.

A tagóvoda közösségét a jól képzett nevelőtestület, az együttgondolkodás, a kreativitás, az önképzés igénye és a csapatszellem jellemzi. Az óvodapedagógusok személyisége, módszertani szabadsága és az általuk kínált programok sokszínűsége teszik a csoportokat változatossá.

Az Alsósági Tagóvoda a fő út mellett, a külső városrészben, családi házas környezetben, az iskola szomszédságában helyezkedik el. Ez a város legrégebbi óvodája, 1925 óta óvodaként funkcionál.

A 3 csoportban 6 óvodapedagógus, 1 pedagógiai asszisztens és 3 szakképzett dajka végzi munkáját. Barátságos légkörben valósul meg a gyermekközpontú, személyiségfejlődésüket segítő óvodai nevelés, amit csak a családokkal szorosan együttműködve tudunk megvalósítani. Ebben az óvodában egy – egy család több generációja nevelődött.

A gyermekcsoportok heterogén összetételűek, amelyekben érvényesülnek az együttnevelés pozitív hatásai. A nagyobb gyermekektől a kisebbek sokat tanulnak, a nagyobbakban viszont kialakul a segítőkészség a fiatalabb társai iránti védelem. Az óvoda közösségi életében fontos szerepet töltenek be a néphagyományokra épülő ünnepek.

Óvodai programunk valamennyi szegmensét meghatározó elvek:

- Az óvodával szembeni elvárások változásai.
- A köznevelési törvény új kihívásai.
- A családok életében és a családi nevelésben bekövetkezett változások.
- A hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, a sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését, az inkluzív-, az integrált-, a migráns gyerekek nevelését és a kompetencia alapú nevelést támogató szemlélet változásai.
- A tanulás fogalmának átértékelése, az óvoda „iskolásításának” tilalma, a mással nem helyettesíthető játék hangsúlya.
- Az egészséges életmód feltételeinek kialakítása, a testi nevelés, az egészségmegőrzés szokásainak kialakítása.
- A környezettudatos magatartás (a környezet védelme, óvása) kialakítása.
- A helyi kultúrához kötődő értékek, hagyományok megőrzése, s az ezeken alapuló szokások kialakítása.
- Külső és belső partnereink elégedettek legyenek az óvoda szolgáltatásaival.

Közös célkitűzéseink:

- A játék elsődleges szerepének biztosítása, mert ebben az életkorban a játék a gyermek legelemibb pszichikus szükséglete. A tárgyi feltételek, berendezések a gyermekek számára lehetőséget biztosítanak játéktevékenységük kiszélesedéséhez, a játéktémák megvalósításához.

- Teljes felelősséggel tevékenykedünk a gyerekek testi-, értelmi-, érzelmi- és erkölcsi fejlődéséért. A gyermekek egyéni fejlődési ütemét figyelembe vevő alapkészségek, kulcs-kompetenciák fejlesztése, játékos tevékenységbe integrált folyamatként.
- Kiemelt helyet kap a családdal való rendkívül szoros együttműködés és együttnevelés.
- Az inkluzív pedagógiai eljárások, módszerek alkalmazása a hátrányos helyzetben lévő gyermekek felzárkóztatása érdekében, az óvodai kompetencia határon belül. Differenciált bánásmód alkalmazásával segítjük a valamilyen okból hátrányos helyzetű, eltérő fejlődést, mutató gyermekeket.
- Arra törekszünk, hogy tiszta beszédű, jó felfogású, jó beszédértésű gyermekeket neveljünk, nagy hangsúlyt fektetve a kommunikáció fejlesztésére, mert nem közömbös számunkra, milyen lesz felnövekvő nemzedékünk beszédkulturája, anyanyelvi műveltsége. Célunk az érdeklődő, nyitott, kommunikatív, kapcsolatfelvételében és tartásában sikeres gyerekek nevelése.
- Az eddig is meghatározó néphagyományok ápolása mindhárom intézményben.

4. A tartalmi munka meghatározói

- Az oktatással foglalkozó mindenkorai Minisztérium az óvodai nevelés fő feladataként emelte ki a hazai nevelési intézményekben a szakmai munka minőségi fejlesztését.
- Célunk megvalósítása érdekében fontos, hogy képesek legyünk az öndefiniálásra, önértékelésre, azaz a pozitívumok és negatívumok feltárására, tudatosítására. A nevelőközösség a munkájáért közösen vállalja a felelősséget. A közös felelősség együttes munkát kíván tőlünk, ezért a feladatokat megosztjuk.
- Hisszük, hogy munkánk akkor eredményes, ha önmagunkhoz mérten tudunk előre haladni, fejlődni, pozitív irányba elmozdulni.
- Az értékelési eredmények, a mindennapi tapasztalat megerősíti, hogy az óvodai nevelés minőségét és eredményességét alapvetően az óvoda személyi feltételrendszere határozza meg. Óvodánkban biztosított a törvény által előírt alkalmazotti létszám valamennyi gyermekcsoportban.
- A nevelés minőségét és eredményességét nagyban befolyásolja a nevelőtestület és a technikai dolgozók stabilitása, elkötelezettsége. Óvodapedagógusaink szakmai felkészültsége, a gyermekek szeretete, hivatástudata a biztosítéka nevelőmunkánknak.

Prioritás az alapelvekben:

- **Fejlesztés –innováció –szakmai igényesség**
- **Tudatosan szervezett óvodai élet**
- **Értékközvetítés**
- **Folyamatos önművelődés – élethosszon át való tanulás**
- **A kreativitás**
- **A szakmai nivóra törekvés, módszertani kultúra kiszélesítése**
- **Fogékonyság a környezetvédelemre, ezen belül: a természet szeretetére, védelmére, megőrzésére**
- **Pedagógiai kulturáltság – önmegvalósítás**

Óvodánk filozófiája, modellképe

- Az óvodás korú gyermekek személyiségének széleskörű fejlesztése: érzelem-gazdag, szeretetteljes, kiegyensúlyozott, érzelmi biztonságot nyújtó légkörben. A fenti értékek óvodai nevelésünk során valósulnak meg.

- Színes, gazdag, változatos, komplex programokat felkínáló óvodai tevékenységek, melyek aktivitásra, alkotásra serkentik a gyermeki személyiséget, figyelembe véve az egyéni különbségekből adódó eltéréseket.
- Olyan óvodai élet biztosítása, mely lehetővé teszi a gyermek pszichoszomatikus, harmonikus társas kapcsolatának fejlődését, értelmi képességeinek oly mértékű fejlesztését, mely lehetővé teszi számára a sikeres, zökkenőmentes iskolai helytállást.
- A környezeti illetve az esztétikai kulturáltság beépítése a nevelő-oktató munkába oly módon, mely eredményezi azt, hogy a gyermek óvja és védje környezetét, s hogy harmóniában tudjon együtt élni az őt körülvevő világgal.

A kompetencia alapú nevelés általános jellemzői:

A program jellemzői:

- gyermekcentrikusság
- az óvodapedagógiai programhoz illeszthetőség
- képességdefiniáltság
- komplexitás

Az óvodai nevelés – fejlesztés tartalmi elemei:

- tudatosság
- gyermek közelség
- játékközpontúság
- cél- és feladatrendszer

A fejlesztés eredményei:

- rendszerszerű látásmód
- tapasztalatba ágyazott képességfejlesztés
- feldolgozási módszerek sokfélesége
- személyiségfejlődés

Az alapelvek érvényesítése során figyelembe kell venni:

- a magyar nemzeti kultúrát, hagyományait
- a magyar óvodapedagógia eddigi progresszív eredményeit
- az ONAP irányelveit
- a fejlődéslélektan tudományos megállapításait
- az inkluzív pedagógia cél- és feladatrendszerét
- a játék, az érzelmek, az erkölcs meghatározó szerepét
- a gyermek fejlődésének nyomon követését
- az iskolára alkalmasság fejlettségi szintjét

III. ÓVODAI NEVELÉSÜNK FELADATAI

Nevelésünk alapvető feladata a gyermek középpontba helyezése, - a mindenk felett álló érdekeinek érvényesítése és a testi és lelki szükségleteinek kielégítése.

A gyermek fejlődő személyiség, ezért életkoronként, életkori szakaszonként és egyénenként változó testi – lelki szükségletei vannak. A személyiségfejlesztés megvalósításánál abból indulunk ki, hogy a kisgyermeknek először is arra van szüksége, hogy jól érezze magát abban a környezetben, ahol mindennapjait tölti.

Ezen belül biztosítjuk:

- Az egészséges életmód alakítását az egészségfejlesztési programunkkal.
- Az érzelmi nevelés, az erkölcsi és a közösségi nevelés kiemelt szerepét.
- Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítását.

1. Az egészséges életmód alakításának feladatai, egészségfejlesztési program

Óvodánkban az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása kiemelt jelentőségű. Az óvodai nevelésünk feladata a gyermek testi fejlődésének elősegítése, ezen belül:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése
- harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése
- a testi képességek fejlődésének segítése
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése
- az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a betegségek megelőzése, az egészségmegőrzés szokásainak alakítása
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, **a környezettudatos magatartás megalapozása**
- megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi-lelki nevelési feladatok ellátása.

Cél:

- Az egészséges életre nevelés, az egészség megtartására, megerősítésére történő felkészítés.
- A 3-7 éves korosztályra jellemző fiziológiai, életkori sajátosságokat figyelembe véve tervezzük a gondozási tevékenységeket, a mozgásigény kielégítésének feltételeit, az egészség védelmét. Az egészség fejlesztő tevékenység során az egészségi állapot pozitív irányú változása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Az egészséges életmód, betegségmegelőzés és egészségmegőrzés szokásainak megalapozása.
- Mozgásigény kielégítése, és a testi képességek fejlesztése.
- A gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.
- A környezet védelméhez kapcsolódó szokások kialakítása.

Ezzel a betegségek megelőzésére, kivédésére törekszünk. Nevelési célunk az adekvát és rendszeres életritmus, a megfelelő napirend kialakítása a gyermekek számára.

Az egészséget, tehát mint a mindennapi élet erőforrását kell értelmeznünk, ezáltal az egészségfejlesztés valamennyiünk kötelessége.

Az egészségfejlesztés területei:

- egészséges táplálkozás
  - mindennapos testnevelés, testmozgás
  - személyi higiéné
  - testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése
  - a bántalmazás, erőszak megelőzése
  - baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás
-
- A gyermeknek joga van egészségben, testi, lelki harmóniában élni, s nekünk felnőtteknek kötelességünk ennek feltételeit megteremteni.
  - Pedagógiai gyakorlatunkban nagy hangsúlyt kap az egészséges életmód területe, hiszen valljuk, hogy a gyermeket ebben a korban még alapvetően biológiai szükségletei határozzák meg. Testi szükségleteik kielégítésében a lehető legoptimálisabb feltételek biztosítására törekszünk. Az egészség megőrzésében, fenntartásában döntő szerepe van a helyes életmódnak, a megfelelő életritmusnak és táplálkozásnak.
  - Nevelőmunkánk során arra törekszünk, hogy óvodánkban olyan környezet vegye körül a gyerekeket külső és belső felszereltségével, tárgyi ellátottságával, amely ki tudja elégíteni mindazt a szükségletet, ami az óvodáskorú gyermek igénye lehet. Az udvart, a gyermekeket szolgáló helyiségek berendezéseit a pedagógiai feladataink megvalósítása érdekében úgy alakítottuk ki, hogy gyermekléptékű, biztonságos, a gyermekek testi szükségleteit szolgálja, mindezeken túl otthonos és barátságos legyen. A berendezések balesetvédelmi biztonsága, kényelme, színe, formái megfelelnek az egészséges és biztonságos környezet előírásainak. Azáltal, hogy igazodnak a gyerekek testméretéhez, alkalmasak mozgás és játékigényük kielégítésére.
  - Óvodapedagógusaink nagy része középkorú, néhányan nyugdíj közeli. Ennek ellenére nyitottak vagyunk az új ismeretek és módszerek befogadására. Dajkáink felkészültek, mintaadásuk megfelelő.
  - A mai kort jellemző mozgásszegény életvitel miatt a nevelési intézményeknek nagy szerepük van az egészséges életmódra nevelésben. A felfokozott mozgásigény az óvodáskorú gyermek életkori sajátossága, ezért a természetes mozgásra épülő mozgásos játékokra sokféle lehetőséget biztosítunk mind a csoportszobában, mind a szabadban.
  - Ahhoz, hogy kiegyensúlyozott személyiségekké váljanak gyermekeink, megfelelő edzettséget, mozgáskultúrát kell kialakítanunk, amihez egészséges táplálkozásnak, testápolásnak, egészségvédelemnek, kellő mértékű pihenésnek, célszerű öltözködésnek, jól kialakított életritmusnak kell társulnia. A helyes tisztálkodási és táplálkozási szokások megalapozásában jelentős szerepe van az óvodapedagógusnak és a dajkának. Ezzel a betegségek megelőzésére, kivédésére törekszünk. Nevelési célunk az adekvát és rendszeres életritmus, a megfelelő napirend kialakítása a gyermekek számára. A kisgyermekek egészségi szempontból is különbözőek, ezért az egészségvédő, egészségfejlesztő nevelésünknek is egyedi jellegűnek kell lennie minden gyermekkel kapcsolatban.

1. 1. Az egészséges életmódra nevelés tartalmi elemei, feladatai

A táplálkozás, a mozgás, testápolás, az öltözködés, az edzés és pihenés megszervezésével, az ehhez kapcsolódó gyermeki tevékenységekkel és az ezen alapuló szokások kialakításával biztosítjuk, hogy a gyerekek óvodás koruk végére megfelelő önállóságra és önbizalomra tegyenek szert.

Egészséges táplálkozás

A táplálkozás a növekedés egyik legfontosabb feltétele. A tápanyagok nemcsak azokat az energiákat pótolják, melyeket a mozgás, a játék vagy más tevékenységek során fogyasztanak el, hanem azokat is, melyek a gyermek fejlődéséhez, növekedéséhez hozzájárulnak.

Óvodánkban a gyermekek napi háromszor étkeznek. A szülők tájékoztatására minden gyermeköltözőbe kiteszük az étrendet.

Az étkezés megszervezése és kulturált lebonyolítása fontos feladatunk. Az ízlésesen megterített asztal fokozza az étvágyat, igényességre, kulturált viselkedésre készíti. Figyelünk arra, hogy az étkezések azonos időpontban történjenek, így elősegítjük a táplálkozás feltételes reflexeinek kialakulását, megerősödését. Az étkezések között eltelt idő két és fél, három óra legyen. A táplálkozásnál figyelembe vesszük a gyermekek egyéni igényeit, az új ízeket megkedveltetjük.

Mozgás

A mozgás és a mindennapos testnevelés fontosságát hangsúlyozzuk, ezen túl a tevékenységek megszervezésében a rendszerességet tartjuk a leginkább fontos tényezőnek, ami a mindennapos testnevelés szervezésében valósul meg.

Feladatunk a megfelelő mozgásfeltételek megteremtése, amelyek elősegítik a biológiai fejlődést, növelik a szervezet teherbíró, ellenálló és alkalmazkodó képességét. A gyermekek testi képességeinek fejlesztését szolgálja városunkban a vízhez szoktatás. Eddzük a gyerekek bőrét a vízhez, napsütéshez, a levegőhöz.

Ahhoz, hogy a gyermek szervezete el tudja viselni a környezeti stressz hatásokat, hogy alkalmazkodó legyen, szervezetét az időjáráshoz, a fizikai megterheléshez kondicionálni, edzeni kell, a szabad levegőn mozgásos tevékenységek végzésével, sétákkal, kirándulásokkal. A szabad levegőn való tartózkodást az egészségvédelem alapvető elvének és gyakorlatának tekintjük, mivel a kötetlen mozgás során a gyermek saját indítatásból, saját erejéhez mérten mozoghat.

Fontos számunkra, hogy verseny helyett próbálkozások, utasítások helyett feltételes módú egyéni lehetőségajánlások, hibajavítás helyett megerősítés, elismerés, dicséret kísérelje a gyermek tevékenységeit.

A gyermekek testi és lelki egészségének védelme és növelése érdekében az udvari és szabad tevékenységek időtartamát a lehető legnagyobb mértékűre növeljük. Óvodánk udvarán a fából készült mászóakák, játékok biztosítják a gyermekek testi fejlődését, mozgásuk összerendeződését. Mozgásos, dalos játékok szervezésével, mesehelyszínek kialakításával próbáljuk változatossá tenni mindennapjaikat. Rendelkezőnk mozgásfejlesztő eszközökkel, melyek felhasználhatóak terápiás célokra is.

A **prevencióval** a gyermekek szervezetének edzését, ellenálló képességük növelését, a stressz hatások feldolgozására nevelésüket, egészségben való megtartásukat célozzuk meg.

A váratlan balesetek megelőzésével védjük a gyermeket. Éppen ezért felhívjuk gyermekeink figyelmét a balesetveszélyes helyekre, alkalmakra, de rávezetjük őket a balesetmegelőző helyes magatartásra, viselkedésre. Ezt szolgálja a helyes közlekedésre nevelés is.

Személyi higiéné

Cél:

- a gyermekek egészségének védelme, óvása
- a gyerekek testi, lelki, szellemi erőinek növelése, edzése
- a gyermek mindennapi szükségleteinek önálló kielégítése által eljusson az optimális szintre

Gondozás

A gyermek gondozását óvodai nevelőmunkánk alapjának tekintjük, ami elősegíti növekedésüket, fejlődésüket, megőrzi egészségüket.

- A személyi higiénia és az intimitás igényét alakítjuk, fejlesztjük.
- Figyelemmel kísérjük a gyermekek egészségi állapotát, külsejét, személyi tisztaságát.
- Az egészségvédő testápolási szokások a tisztaságigény kialakítását is szolgálják. Odafigyelünk az eszközök személyes használatára (fésű, fogkefe stb.), figyelünk az érzékszervi, mozgásszervi rendellenességekre.
- Fontosnak tartjuk a családokkal való együttműködést, az egészséges életmód szokásainak következetes gyakoroltatását.
- Az egészséges személyiségfejlődés egyik legfontosabb feltétele az óvónő és a gyermek közötti kapcsolat.
- Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak kiemelt szerepe van.
- Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését együttműködve a gondozást végző többi munkatárssal. A kisgyermek jó közérzetéhez a felnőtt testközelségére is szükség van.

Testápolás

- A testápolás szolgálja a gyermekek egészségének védelmét, testük, ruházatuk gondozását, rendszeres tisztálkodásukat és tisztaságigényük kialakulását. Az óvodai és a családi gondozási szokásokat összehangoljuk. Tudjuk, hogy minél kisebb a gyermek, annál nagyobb szüksége van a felnőtt közreműködésére. Nagy hangsúlyt fektetünk a fogápolásra.
- Az általunk kialakított szokásrend lehetővé teszi, hogy a gyermekek szükségleteiket nyugodt körülmények között végezhessék el.
- A gyermek fokozatosan jut el odáig, hogy önmagával kapcsolatban igényli a rendet és a tisztaságot.

Öltözködés

- A hőmérsékletnek megfelelő öltözködéssel védjük a gyermekek egészségét. Ennek érdekében kérjük a szülőket arra, hogy a gyermekek öltözködése önállóságuknak és az óvodai életnek megfelelő legyen. A megfelelő ruházatban a gyermek szabadon mozoghat, a hőmérsékletváltozások ellensúlyozására a többrétegű öltözködést javasoljuk. Az öltözködésben alakítjuk, fejlesztjük a gyerekek önállóságát.
- Az iskolába lépésig megtanulják az öltözködés helyes sorrendjét, ruhájuk, cipőjük önálló fel és levételét, rendben való helyretételét, a gombolást, fűzést, cipőkötést. Az öltözködéssel fejlesztjük izlésüket is.

Pihenés

- A pihenés, alvás fontos eleme a gyermekek egészséges óvodai életrendjének. A gyermeknek szüksége van arra, hogy saját ritmusának megfelelően éljen és pihenjen. A mesével megteremtett és nem kieroszakolt nyugalomban a gyerekek igény szerint alszanak vagy csendben pihennek az óvónő gondoskodó jelenlétében.

Önkiszolgálás

- A gyermekek szükségleteik önálló kielégítésére fokozatosan válnak képessé. A gyermek önmagáért végzett tevékenységei – öltözködés, testápolás, étkezés – a gyakorlás következtében válnak szokássá.

Speciális gondozás, nevelés

Feladataink:

- lassabban fejlődők segítése
- alacsonyabb fejlettségű gyerekek felzárkóztatása
- sajátos nevelésű igényű: érzékszervi, mozgásszervi fogyatékossgal élő gyerekek beillesztése
- kiemelt képességű gyerekek kezelése
- szakemberek közreműködése a speciális nevelésben, az együttműködés megvalósítása

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Kulturáltan étkezik
- Helyesen használja az evőeszközöket
- Önállóan használja a vécét
- Önállóan és helyesen mos kezét, száját öblít
- Szükség szerint használja a zsebkendőt
- Helyesen, megfelelő sorrendben öltözködik, vetkőzik, ruháját helyre rakja
- Szívesen kezdeményez mozgásos játékokat, szívesen vesz részt benne
- Az egészségfejlesztés szempontjait, alapjait ismeri

1. 2. A lelki egészségvédelem tartalmi elemei, feladatai

A lelki egészségvédelem a gyermek szempontjából alapvető jelentőségű.

Cél:

- a gyermek biztonságérzetének megteremtése
- a gyermeki személyiség szabad kibontakozásának elősegítése
- a társas kapcsolatok harmonikus alakulásának biztosítása

Sok éve tapasztaljuk, hogy derűs légkörben a gyermek kreatívvá, nyitottá válik, az esetenkénti feszültségeket könnyebben elviseli. A szituációs játékokat, szerepjátékokat, a bábozást, dramatizálást, beszélgetéseket a feszültségoldás széleskörű lehetőségeinek tekintjük.

A szülők körében végzendő egészségnevelő munkánk célja a gyermekek egészséges fejlődésének biztosítása családon belül, a szülők korszerű egészségügyi ismereteinek bővítése és az óvoda, valamint a család nevelési eszközeinek összehangolása.

Kiemelt feladatok:

Óvodánk korszerű egészségfejlesztésének elvei:

„Az egészség alapvető emberi jog”

- az egészséges élet egyéni készségeinek erősítése
- az egészséget segítő környezeti feltételek kialakítása /az épületben, udvaron egyaránt balesetmentesen/
- az egészségügyi ellátás megelőző szerepének hangsúlyozása
- az egészséges életmód kialakításának segítése /helyes táplálkozás, dohányzás, alkohol, drog nélküli élet legyen a cél/
- az egészség és a környezet összefüggéseinek felismertetése
- környezetvédő, óvó szokások kialakítása
- az érzelmi és a fizikai elhanyagolás, a gyermekbántalmazás esetén a problémák megfelelő kezelése

Kiemelt figyelmet fordítunk:

- az egészséges táplálkozási szokások bevezetésére
- az aktív napi testmozgás biztosítására
- az egészséges fizikai környezet megteremtésére

Törekszünk:

- a higiénés, egészséges életvitelre
- személyes higiéné elsajátíttatására
- csoportszoba, folyosók, mellékhelyiségek, udvar tisztaságára
- az egészség megóvására, baleset megelőzésre
- az egyes tevékenységekben rejlő nevelési lehetőségek kihasználására
- lelki egészség megóvására
- egészséges táplálkozási szokások megelőzésére, az egészségkárosító szerek egészségi kockázatának tudatosítására
- az óvodán kívüli ismeretterjesztés lehetőségeinek kihasználására

A kibővült feladatok szükségessé teszik a már kialakult szokások újragondolását, a gyerekek testi szükségleteinek kielégítése, valamint lelki egészségük megőrzése érdekében.

Nem a tudás mennyisége, hanem a képesség fejlettsége a fontos. Minden gyermekben megvan a cselekvési vágy és a világmindenség megismerésének az igénye, csak annak kibontakoztatását kell elősegítenünk.

A gyerekek fejlődéséhez tehát olyan környezetet kell létrehozunk, amely a gyereket minél több örömet nyújtó, életkoruknak megfelelő és egyben képességeiket fejlesztő tevékenységre motiválja.

Egészségnevelési program

A gyerekek érdeklődésének átgondolása, alkalomnak megfelelő tevékenységek lejegyzése, ötletgyűjtések, előző évi tapasztalatok számbavétele, ezek értékeléséből adódó következtetések levonása.

Egészségnevelési lehetőségeink: szüret, gyümölcssaláta, gyümölcstea készítése, hulladékgyűjtés, egészség-nap, plakátkészítés, előadások szervezése /védőnő-orvos/.

Mozgás, mindennapi lehetőségeink

Kirándulások, séták, napi mozgás, hógolyózás, szánkózás, csúszkálás, hóemberépítés, részvétel városi programokon, előadások, kiállítások, futóversenyek, sportvetélkedők szervezése, pályázatokon való részvétel.

2. Az érzelmi nevelés, az erkölcsi és a közösségi nevelés

Az érzelmi nevelés fontossága különösen jelentős, hiszen az emberi lét alapja az a tudás, amelynek segítségével képes érzelmeit kifejezni. Az erkölcsi érzék fejlesztését az érzelmi biztonság teremti meg.

Az óvodáskorú gyermek magatartását érzelmei befolyásolják, ezért fontos, hogy a többi gyerekekkel és a felnőttekkel való kapcsolata során pozitív, kedvező hatások, élmények érhessenek.

2.1. A befogadás

A gyermek személyiségének alakulásában meghatározó, hogy milyen nevelési hatások érik a családjában. A megfelelő módon kialakított szokások és viselkedési formák megkönnyítik a gyerek beilleszkedését az óvodai közösségbe. Ezért tartjuk nagyon fontosnak a családok nevelési szokásainak a megismerését, közelítését óvodai nevelési szokásainkhoz. Fontos, hogy már óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érhessenek a gyerekeket. Olyan módszereket, eljárásokat dolgozunk ki, amelyek megkönnyítik a gyerekek alkalmazkodását a megváltozott körülményekhez, biztonságot és nyugalmat adnak, megkönnyítik a szülőktől való elválást, biztosítják a folyamatosságot a bölcsődéből érkezőknél.

A gyermekek óvodai befogadásának idején igyekszünk a család segítségével utat találni a gyermekhez, felajánljuk a családlátogatást, a gyermekkel való ismerkedés céljából. Megismertetjük a gyerekekkel új környezetüket, fontos, hogy eközben érzelmi bázist találjanak bennünk. Fontos számunkra a gyermek számára biztonságot adó, szeretetteljes légkört nyújtó óvodai élet, melyben nemcsak az óvónő-gyermek, hanem a dajka-gyermek kapcsolat is nagy jelentőséggel bír. Intézményünk összes dolgozója mintát ad a kommunikációra, bánásmódra. Az új környezet elfogadásához elegendő időt biztosítunk, lehetővé tesszük a szülővel történő beszoktatást. Fontosnak tartjuk az óvónők és a szülők kapcsolatának kiépítését, az első szülői értekezlet keretében az óvoda napi életéről tájékoztatást adunk a szülőknél, bemutatjuk az óvodai nevelés törekvéseit.

A csoportvezető párok közösen készülnek az új gyerekek fogadására /csoportszobák berendezése, dekorálása, játékok előkészítése, óvodai jelek elkészítése, környezeti feltételek biztosítása/. A már járó gyerekeket felkészítjük az újonnan érkezők fogadására, hogy pozitív érzelmi hatások érhessenek őket. Szeretetteljes, kooperatív magatartással, az egyéni bánásmód érvényesítésével erősítjük a gyerekek beilleszkedő és alkalmazkodó készségét.

Arra törekszünk, hogy a gyermekekkel igazságosan, differenciáltan, egyéni sajátosságaikhoz igazodva bánjunk, s megtaláljuk a gyerekekben azt az egyedi képességet, megnyerő tulajdonságot, mely a fejleszthetőség alapját képezi.

A következetes, ám rugalmasan kezelt szokásrendszerünk segíti őket abban, hogy a körülöttük levő szűkebb és tágabb környezetben az emberi érintkezés alapvető szabályait elsajátítsák. Kialakítjuk a társaikkal való együttjátszás, egymáshoz való alkalmazkodás normáit. A gyerekeket a különbözőségek elfogadására és tiszteletre neveljük.

Cél:

- Olyan módszerek eljárások alkalmazása, amelyek megkönnyítik a gyerekek alkalmazkodását a megváltozott körülményekhez, biztonságot és nyugalmat adnak.
- Megkönnyíteni a szülőktől való elválást, biztosítani a folyamatosságot a bölcsődéből érkezőknél.
- Megismertetni a gyerekeket új környezetükkel, eközben érzelmi bázist találjanak bennünk, óvónókban.

A későbbiekben váljon igényükké a csoporttal való együttműködés, ugyanakkor, ha van arra igényük, egyedül is tevékenykedhessenek. Ilyenkor a többiek alkalmazkodjanak hozzá. A csoport az egyént, az egyén a csoportot gazdagítja.

A helyes szociális viselkedés elsajátításának színtere az óvodai csoportközösség. A társas kapcsolatok alakulásának legfőbb eszköze a játék, ezután következnek a közös tevékenységek, a közösen végzett feladatok s a különböző nevelési keretekben megvalósuló tanulási formák.

Derűs, vidám, élményekben gazdag, szeretetteljes érzelmi biztonságot nyújtó, kiegyensúlyozott óvodai légkör és kapcsolatrendszer alakítása, amelyben a gyermekek jól érzik magukat, és lehetővé válik pozitív tulajdonságaik minél teljesebb kibontakozása.

Alapelvünk:

- hogy a gyermek, mint egyén találja meg helyét a közösségben, mert a nevelés folyamatában az egyén és közösség nevelése szervesen összefonódik.

2. 2. Az érzelmi nevelés, az erkölcsi és a közösségi nevelés

Az „én”- fejlődésben az óvodáskor kiemelt jelentőségű. Az óvodáskorú gyermek jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. A 3-4 éves gyermekre jellemző önérvényesítő magatartástól a periódus végére eljut a gyermek a kezdeményező, kooperatív, szociális viselkedés szintjére, megvalósítva gyermeki önkifejezését.

Az én-tudat alakulása során a gyermek önmagához való viszonyát, én-képét, önismeretét, önértékelését, önirányító képességét fejleszti. Kialakítja pozitív érzelmi viszonyát az általunk közvetített szabályokhoz, értékekhez, s fejlesztő tevékenységekhez. Udvariasság, önzetlenség tulajdonságát alakítja a felnőttek mintaadásával, természetes élethelyzetek tudatos felhasználásával.

A gyerekek akaratát fejlesztjük a pozitív erkölcsi érzelmek kialakításával, játéktevékenységek során, különböző feladathelyzetekben, munka jellegű tevékenységekben. További önfejlődésüket segítjük azáltal, hogy nem a gyerekeket differenciáljuk, különböztetjük meg őket fejlődési ütemük szerint, hanem a tanulás-tapasztalatszerzés, a munkavégzés feltételeit szervezzük meg a differenciált lehetőségek felkínálásával. Ezután ők maguk döntenek el, hogy a felkínált lehetőségek közül melyiket választják az adott pillanatban. Így adunk lehetőséget számukra önmaguk megvalósítására, s a bennük rejlő értékes lehetőségek önkibontakoztatására.

Ehhez kínálunk megfelelő eszközrendszert, lehetőségeket, biztosítjuk a választás szabadságát, érdeklődésre számot tartó tevékenységeket, ösztönző, tanácsadó, katalizáló szerepet, s nyitott indirekt irányítást. Tudjuk, ha a gyermekek vágyai teljesülnek, lehetőséget kapnak, ezáltal lekötjük gondolataikat, tetteiket, biztosítjuk számukra az ingergazdag tanulási környezetet.

Úgy gondoljuk, kezdettől fogva jelentős közösségformáló szerepe van az állandó személyes érintkezésnek, kommunikációnak. A nevelés személyiségjegyekben, tulajdonságokban és csak társas környezetben hat. A személyiségfejlesztés képességekben gondolkodik és egyéni kapcsolatokban is hatékony. A közösség kialakulása a gyerek fejlődésének eredménye, melyet az együttesen átélt játékos, mozgásos tevékenységek, az erkölcsi normák, szabályok, s a közös távlatok befolyásolnak. A helyes szociális viselkedés elsajátításának színtere az óvodai csoportközösség. A társas kapcsolatok alakulásának legfőbb eszköze a játék, ezután következnek a közös tevékenységek, a közösen végzett feladatok, s a különböző nevelési keretekben megvalósuló tanulási formák.

Gyermekeink különböző családi háttérrel különböző közösségekben élnek. Többen tagjai lehetnek különféle nemzetiségnek, szüleik által vallási felekezetnek, egyúttal tagjai a magyar nemzetnek. A gyerekek az óvodában is tagjai kisebb csoportoknak, valamint a teljes óvodai közösségnek.

A későbbiek során személyes kapcsolataik egyre inkább átszövik egész életüket. Ahhoz, hogy képesek legyenek beilleszkedni a különböző szűkebb vagy tágabb csoportokba és közösségekbe, s ezekben megtalálják helyüket, fejleszteni szükséges képességeiket és szociális motívumait.

Az óvodapedagógus feladatai:

Olyan érzelmi, akarat, erkölcsi tulajdonságok fejlesztése, melyek segítségével elérjük, hogy a gyermekek tudjanak rácsodálkozni a természetben és az emberi környezetben található jóra, szépre, tiszteljék és becsüeljék azt.

- az óvodai nevelés folyamatában a helyes és elutasított magatartásformák egyértelmű közvetítése, a szabályok elfogadtatása, az együttlét élvezetessé tétele, a védettség és a gyermeki önállóság helyes arányának megteremtése, a gyerekek kapcsolatteremtő képességének, az akarat tulajdonságok, a szociálisan elfogadott önmegvalósítás képességének megalapozása.
- A gyermekek közötti kapcsolatrendszer bővítése, társas szükségleteik kielégítése.
- A szociális érzékenység fejlesztése.
- A szociális, kommunikációs képességek fejlesztése.
- Az erkölcsi és akarat tulajdonságok alakítása.
- A kötődés képességének fejlesztése.
- A csoportlétre, szervezeti és társadalmi létre való képesség megalapozása és fejlesztése.
- Az együttműködés, a vezetés és versengés képességeinek megalapozása és fejlesztése.
- A gyermekekkel szűkebb és tágabb környezetük megismertetése, ezáltal a szülőföldhöz való kötődésük megalapozása.
- A gyerek felé irányuló őszinte, szeretetteljes, határozott, barátságos közeledés.
- A helyes értékelés feltételeit megteremtő megértő, toleráns magatartás kialakítása.
- A másság elfogadására nevelés képességének fejlesztése.
- A gyermeki önérvényesítő törekvések, önkifejezési formák támogatása.
- Igazságos, differenciált, egyéni sajátosságokat figyelembe vevő bánásmódra törekvés.

- A gyermekek feladat és szabálytudatának fejlesztése, hogy óvodáskor végére a helyesen kialakított szokások természetes igényükké váljon, elfogadják az adott tevékenység által megkívánt magatartásformákat, s ezeket önként vállalják.
- A közösségért végzett munka iránti érdeklődés felkeltése
- Kiemelt figyelem fordítása a HALMOZOTTAN HÁTRÁNYOS HELYZETŰ, valamint a KIEMELKEDŐ KÉPESSÉGŰ gyerekek speciális nevelésére, együttműködés az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel szakemberekkel.

Különösen fontos:

- hogy tudatosan tervezzük a szociális és életviteli kompetenciákat, különös tekintettel a kommunikációs képességekre
- hogy óvodánk alkalmazottai és a gyerekek közötti kapcsolatot pozitív attitűd és érzelmi töltés jellemezze
- hogy biztosítsuk az óvoda nyitottságát, a szülőknek a nevelőmunkánkba való betekintést, nem csak a beszoktatás alatt, hanem az óvodáskor végéig. Úgy gondoljuk kezdettől fogva jelentős közösségformáló szerepe, van az állandó személyes érintkezésnek, kommunikációnak

A szociális érzékenység kialakításával segítjük a különbözőségek tiszteletét elfogadását. A gyermek helyes erkölcsi tulajdonságait alakítjuk a saját élethelyzeteikben való tapasztalással (a jó és a rossz felismerése, őszinteség, igazságosság, igazmondás, felelősség vállalás, gyengébb védelme, segítése).

Az érzelmekre épülő, kapcsolatteremtő képességek megerősítésével alakítjuk és erősítjük a baráti kapcsolatokat, elősegítjük, hogy minden gyermek találja meg helyét és szerepét a csoportban.

A társas együttlét alapvető szokás- és normarendszerét megismertetjük és gyakoroltatjuk (egymásra figyelés, egymáshoz való alkalmazkodás, egymásnak való segítség, együttérzés, illemszabályok.)

- hogy a mai gyermekeket a jövő kihívásaira készítjük úgy, hogy saját lehetőségeinek maximumával felvértezzük, hogy azt az értéket, ami benne van, a maga és környezete számára felhasználhassa
- **hogy a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakembereket biztosítsuk**

Sikerkritériumok:

Élményekben gazdag mindennapok megteremtésével, változatos tevékenységek biztosításával olyan szociális képességekkel rendelkező gyermekeket nevelünk, akik megértik és elfogadják, hogy az emberek különböznek egymástól, akiket az együttérzés, egymásra figyelés, segítőkészség, egymás elfogadása és a másik iránti tisztelet és szeretet jellemez.

- A gyermekek igényévé válik a csoporttal való együttműködés.
- Amit átélnek, megtapasztalnak, azt örömmel kísérik, hozzájárul személyiségük kibontakozásához, újabb kihívások felé fordulnak, gazdagodnak, fejlődnek.
- Képesek saját igényeik fölé emelkedni, mások igényeinek kielégítése felé, a másokkal való törődés a domináns, ez boldogítja őket.

- Nyitottá, kíváncsivá válnak, mernek próbálkozni, kockáztatni, kísérletezni, önfejlődésen mennek keresztül.
- A tevékenységhez szükséges képességek adottságát kibontják, bővítik, ezáltal a többi képességhez igazítják figyelmüket, türelmüket.
- Azáltal, hogy saját képességeikben való biztosságot, s a felfedezés örömet átélnek, megismerik hatékonyságukat, ezáltal javul énképük.

2.3. Az értékelés és jutalmazás

Cél:

- A gyermek helyes megnyilvánulásainak kialakítása, pozitív motiváció biztosítása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- *Az értékelést* fontos személyiség és közösségalkító tényezőként alkalmazza. Az óvodában a pozitív értékelés az elsődleges: a jutalmazás és ennek előlegezett formája, a biztatás. Ezzel erősíti leginkább a gyermek helyes megnyilvánulásait, és ezzel alakítja ki a pozitív motivációkat.
- A gyermekek szöveges, átfogó értékelése a bemenet és a kimenet mérés között évente történik - gyermekenként vezetett személyiség lapon, méréseik alapján. Elsődleges mérőeszköz a tudatos megfigyelés, és az iskolába menő HHH-s esetében a DIFER alapmérés.
- *A gyermekek jutalmazásának* elvei és formái: Az óvodában alkalmazott jutalmazás a verbális és nonverbális kifejezések, és kommunikációs eszközök, érzelmek kifejezése, kiemelt-megtisztelő feladatadás, kedves tevékenység biztosítása. A jutalmazás mindig konkrét, a gyermek számára érthető, a társak számára is motiváló hatású. Tárgyi jutalmazást nem alkalmaz.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Jól érzi magát az óvodában csoporttársaival, a csoportban dolgozó felnőttekkel.
- Elfogadja és tiszteli a gyermekek különbözőségeit.
- A csoport kialakult szokásrendszerét betartja.
- Önbizalma megfelelő.
- Feladat és szabálytudata kialakult.
- Konfliktushelyzetben társaival egyezkedik.
- Az udvariassági formák betartásával kommunikál.
- Tiszteli, becsüli szülőföldjét.

3. Az anyanyelvi és értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Cél:

- Változatos tevékenységformákon keresztül a gyermekek megismerkedése természeti és társadalmi környezetükkel, melynek segítségével képesek lesznek eligazodni az őket körülvevő világban, fejlődnek értelmi és anyanyelvi képességei. Mindez spontán érdeklődésére és ösztönös tudásvágyára, kíváncsiságára élményeire alapozva az egyéni sajátosságokat figyelembe véve cselekvésbe ágyazva történik. Cél az

anyanyelvi nevelés során a magyar nyelv szeretetének, megbecsülésének kialakítása, továbbá a természetes beszéd és kommunikációs kedv ösztönzése, fenntartása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- a beszéd fejlődésének elősegítése, amely magában foglalja: a folyamatossá válást, az összefüggő szöveggel erősödését
- a szókincs gyarapítása
- a mondat szerkesztés pontosabb válásának elősegítése
- a gyermekek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző élethelyzetekben és tevékenységekben való gyakoroltatása
- beszédhelyzetek feltételeinek megteremtése, kérdező, meghallgatjuk őket, válaszolunk kérdéseikre, motiváló környezet biztosítása mely fejlesztőleg hat a beszédészlelésre, beszédmegértésre, beszédviselkedésre
- a gyermeki kreativitás és értelmi képességek fejlesztésére törekvés (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás-alkotóképesség, beszéd és kommunikáció fejlesztése)
- **valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása**

- A gyermeknek joga van ahhoz, hogy megkapja a neki megfelelő gondoskodást és nevelést, hogy olyan nyitott és rugalmas rendszerben fejlődhesen, amely igazodik egyéni szükségleteihez, életkori és egyéni sajátosságaihoz, fejlődési üteméhez.

- Az óvodai nevelésünk a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságára, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire épít.

- Biztosítjuk a gyermekeknek a változatos tevékenységeket, melyeken keresztül további élményeket, tapasztalatot szerezhetnek az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

- Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció, különböző formáinak alakítása - beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van.

- Az óvodai nevelés komplex folyamatában az **anyanyelvi nevelésnek, kommunikációnak** kiemelt jelentősége van, mert a nevelés eszközeinek és a gyermeki tevékenységrendszernek is tartalmát képezi, valamennyi óvodai tevékenység kommunikációs szinten zajlik.

- Fontos számunkra, hogy milyen beszéd-készséggel rendelkeznek gyermekeink. A szocializáció folyamatában a beszéd a gyermek környezetével való érintkezésének, önkifejezésének, gondolkodásának legfőbb eszközévé válik. A beszédkapcsolatok alapja az óvónő és a gyerekek közötti szeretetteljes viszony, a jó légkör. A személyes példa, a helyes minta adása kiemelt jelentőségű.

- Az anyanyelvi nevelés eredményes megvalósulása hozzájárul a gyerekek iskolai képességeinek megalapozásához. Ezért fontos, hogy a gyerekek óvodáskor végére mások számára is érthetően tudják kifejezni gondolataikat, és pontosan értsék azt, amit nekik mondanak.

- Az értelmi nevelés terén célunk a gyermeki aktivitás, motiváltság, kíváncsiság ébrentartása és kielégítése, a kreativitás előtérbe helyezése és a kompetenciaérzés kialakítása, fenntartása. Az óvodai nevelés a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire építve biztosítson a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő környezetről.

Az óvónőink megteremtik annak lehetőségét, hogy a gyermek a játékon, az alkotómunkán, saját tevékenységén keresztül szerezhesse meg azokat az élményeket, amelyek felkeltik, és ébren tartják benne a vágyat a környező világ megismerésére, a tanulás örömeinek átélésére.

Sikerkritériumok:

- Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben fenntartjuk a gyermekek természetes beszéd- és kommunikációs kedvét.
- Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása beszélő környezetben, szabálykövetéssel.
- A gyermek érdeklődését felkeltjük, kíváncsiságát, felismerési vágyát kielégítjük.
- Olyan változatos tevékenységeket biztosítunk, amelyeken keresztül a gyermek a természeti és társadalmi környezetéről minél sokoldalúbb tapasztalatokat szerezhethet.
- Lehetőségeket kínálunk a gyermek számára, amelyben olyan szituációkat él át, ahol megismerhetik a felfedezés örömeit.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Vannak elemi ismeretei az őt körülvevő világról, felismer összefüggéseket.
- Probléma helyzetben törekszik a megoldás keresésére, szívesen kísérletezik.
- Képes időrendiséget felállítani.
- Néhány mesét, verset, mondókát képes emlékezetből felidézni.
- Képről mondatokban beszél.
- Folyamatosan, összefüggő mondatokkal fejezi ki magát.
- Beszédének tagoltsága, hangsúlya, hanglejtése megfelel anyanyelvünk követelményeinek.
- Tud rövid történeteket, szöveget visszamondani.
- Olyan szókinccsel rendelkezik, amely lehetővé teszi számára gondolatainak érthető kifejezését.
- Minden magán és mássalhangzót tisztán ejt.

4. Sajátos feladatok

4.1. Különleges bánásmódot igénylő gyermekek

Különleges bánásmódot igénylő gyermekek – olyan gyermekek akiknek állandó vagy átmeneti jelleggel fizikai, biológiai, pszichikai, intellektuális, családi, vagy szociokulturális okok miatt egyéni, sajátos nevelési oktatási szükségleteik vannak

- a sajátos nevelési igényű

- beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő

- kiemelten tehetséges

4.2. A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése

A sajátos nevelési igényű gyermek is teljes értékű ember. Joga van ahhoz, hogy megfelelő, elfogadó, ugyanakkor fejlesztő hatású környezetben éljen, fejlődjön.

A gyerekek őszintén elfogadják, tolerálják sajátos bánásmódot igénylő társaikat, a gyengébbekhez való közeledés és segítőkészség természetes számukra. Az óvodának olyan pedagógiai környezetet kell kialakítania, ahol a másság felé fordulás mindenki számára természetessé válik.

Kulcsszavunk a kiindulási alap és az egyéni differenciálás – minden gyermekben a speciálisat, a rá jellemző egyedi sajátosságokat keressük. Egyéni képességeiknek megfelelően segítjük, terheljük őket.

Nevelőmunkánk a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik. Külön gondot fordítunk arra, hogy a gyermekek minden segítséget megkapjanak hátrányaik leküzdéséhez.

A nevelés hatására a sajátos nevelési igényű gyermek is fejlődik az alkalmazkodó készség, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés terén. A környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek és segédeszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha napirendünk során a gyermek mindig annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéshez szükséges.

A fejlesztés a számukra megfelelő tartalmak közvetítése során valósul meg, segíti a minél teljesebb önállóság elérését és a társadalomba való beilleszkedést.

A fejlesztés szervezeti keretét, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a gyermek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg.

Az együttnevelés – az illetékes szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleményére támaszkodva – minden esetben egyéni döntést, esetenként egyéni fejlesztést igényel.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Fokozott figyelmet fordítunk az újonnan felvett gyermekek esetleges problémáinak feltárására, a nevelési tanácsadó, majd a szakértői és rehabilitációs bizottság bevonásával közreműködünk a sajátos igények mielőbbi feltárásában.
- a gyermekkel szemben támasztott elvárásaink igazodnak a gyermek fejlődési üteméhez
- fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósul meg
- A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében is általános nevelési célkitűzéseink megvalósítására törekszünk
- Kiemelt célunk elősegíteni e gyermekek alkalmazkodó készségének, akaraterejének, önállóságának, érzelmi életének fejlődését.
- Biztosítjuk a sajátos nevelési igény szerinti környezetet, tárgyi és személyi feltételeket. Amennyiben a személyi feltételeink hiányosak, utazó gyógypedagógiai szolgáltatást igénylünk az arra kijelölt intézménytől.
- Az egyéni igényekhez igazodó foglalkoztatás megvalósulás érdekében rugalmas szervezeti kereteket alakítunk ki.
- A sajátos nevelési igényű gyermekkel végzett munkánk során arra törekszünk, hogy kihasználjuk mindazon lehetőségeket személyiségük – így különösen a befogadás, empátia fejlesztése, a segítő viselkedésformák és tevékenységek tanítása - fejlesztésére, amit a sérült társaikkal való együttélés nyújt.
- Teljes személyiségünkkel, szociális és empatikus érzékenységünkkel, a másság és a különbségek megfelelő kezelésével támogató óvodán belüli és kívüli környezet megteremtésével és szakmai kompetenciánk gazdagításával biztosítjuk az eredményes inklúzió feltételeit.

A rehabilitációs, rehabilitációs ellátás közös elvei:

A gyermekek rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztésének az alapja a szakértői bizottság szakvéleménye.

A rehabilitációs és rehabilitációs egyéni és/vagy csoportos fejlesztés gyógypedagógiai kompetencia. Az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez a gyermek fogyatékoságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus, terapeuta közreműködése szükséges.

Az SNI-s gyermek különleges gondozási igénye, biológiai, pszichológiai és szociális tulajdonság-együttes, amely a gyermek nevelhetőségének, oktathatóságának, képezhetőségének az átlagtól eltérő jellegzetes különbségeit fejezi ki. A gyermekek között fennálló – egyéni adottságokból és igényekből adódó – különbségeket a helyi nevelési programunk kialakításánál fokozottan figyelembe vesszük.

A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység közös céljai és feladatai:

A nehezen szocializálható, lassan fejlődő, érzékszervi, értelmi vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, az elhanyagolt valamint a kiemelkedő képességű gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel. Szükség esetén megfelelő szakemberek közreműködését kérjük, hogy gyermekeinknél minél jobb eredményt érhessünk el.

A fejlesztés rövid távú céljait minden esetben a fejleszthetőséget megfogalmazó pedagógiai – orvosi – pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira építjük.

Feladataink a szakember segítségével:

- az érzékszervi, értelmi, beszéd- és egyéb fogyatékoságból fakadó hiányzó vagy sérült funkciók helyreállítása, újak kialakítása
- a meglévő ép funkciók egyensúlyának kialakítása
- a különféle funkciók egyensúlyának kialakítása
- az egyéni sikereket segítő, a társadalmi együttélés szempontjából kívánatos egyéni tulajdonságok, funkciók fejlesztése.

A személyközpontú megközelítés és a gyermek problémái

Óvodánkat keresik a különböző problémákkal küzdő szülők.

Igyekszünk olyan légkört teremteni, ami ha nem is mindenkinek szorongásmentes, de lehetőséget ad arra a gyermeknek, hogy saját ütemében fejlődjön és ezzel gyakran csak annyi történik, hogy nem teszünk újabb akadályokat eléjük teljesítményben, elvárásban.

Minden gyermek számára fontos, hogy ne feszült légkörben, állandó megfelelési kényszer alatt éljen. Célunk eléréséhez sok mindennek kell optimálisan alakulnia (személyiség, családi háttér stb.), hogy a gyermek beilleszkedése zökkenőmentes legyen.

Alapelveink:

- Integrált nevelés és differenciálás
- Az SNI-s gyermekek nevelése ép társaikkal együtt folyik. A tevékenységek során olyan feladatokat kapnak, amelyek az ő követelményszintjükhöz alkalmazkodnak.
- Az óvodai nevelésünk a sajátos nevelési igényű gyerekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek a megvalósítására törekszik

Kiemelten tehetséges

Az a különleges bánásmódot igénylő gyerek, aki átlag feletti általános és speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.

Gyermekvédelmi feladatok

A gyermek személyiségét, emberi méltóságát és jogait tiszteletben tartjuk.

A fizikai és lelki erőszakkal szemben védelmet biztosítunk számára.

Tilos a gyermekek hátrányos megkülönböztetése, bőrszíne, neme, vallása, etnikai hovatartozása, jövedelmi helyzete, cselekvőképességének hiánya vagy egyéb helyzete miatt.

11/1994/VI.08./ MKM rendelet alapján óvodánkban gyermek- és ifjúságvédelmi felelősök gondoskodnak a feladat ellátásáról.

Az intézményvezető végzi a gyermek- és ifjúságvédelmi munka irányítását.

Az első szülői értekezleten tájékoztatjuk a szülőket a gyermek és ifjúságvédelmi felelős személyéről, mely időpontban, hol kereshető.

Minden óvónő fontos feladata a gyermekek egyéni sorsával való törődés, a gyermekek fejlődését veszélyeztető okok feltárása, a káros hatások pedagógiai eszközökkel való ellensúlyozása. Arra törekszünk, hogy a család gyermek iránti felelősségét is erősítsük.

A gyermek- és ifjúságvédelmi felelős a nevelési év elején a csoportokban tájékozódik a veszélyeztetett, hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekekről. Tájékoztatja és kapcsolatot tart a Népjóléti Szolgálat Gyermekjóléti Szolgálatával, felkérésére részt vesz esetmegbeszéléseken. Veszélyeztetett gyermekek esetében megismeri a veszélyeztetettség okát, és tájékoztatja a gyermekjóléti szolgálatot. A veszélyeztetettség esetén rendszeres vagy rendkívüli gyermekvédelmi támogatás megállapítását kezdeményezi a települési önkormányzatnál. Szükség esetén javaslatot tesz a támogatás természetbeni ellátás formájában történő nyújtására.

A Házirendben, SZMSZ-ben meghatároztuk azokat a védő, óvó előírásokat, amelyeket a gyermekeknek az óvodában való tartózkodásuk alatt be kell tartani.

4. 3. Esélyegyenlőség, integrációs nevelés

A **hátrányos helyzetű** gyermekek esélyegyenlőségének záloga a megfelelő minőségű és időtartamú óvodáztatásuk, mivel az iskoláskor kezdetéig a gyermekek fejlődésének üteme messze meghaladja a későbbi életszakaszok fejlődésének sebességét. Ezért különös gondot fordítunk arra, hogy a **halmozottan hátrányos helyzetű** gyermekek már 3 éves koruktól óvodába járjanak, ennek érdekében folyamatosan tartjuk a kapcsolatot a védőnőkkel. Tudatos pedagógiai munkára van szükség ahhoz, hogy a hátrányokat az óvodai nevelés csökkenteni tudja.

Alapelveink:

- az intézményen belül a szegregációmentesség biztosítása
- az egyenlő bánásmód elvének teljes körű érvényesítése
- az intézmény szolgáltatásaihoz való egyenlő hozzáférés biztosítása

Céljaink:

- A támogató lépések, szolgáltatások megvalósítása a **hátrányos helyzetű** gyerekek hátrányainak kompenzálása érdekében.
- Az esélyegyenlőség előmozdítása az intézmény minden tevékenysége során:
  - beiratkozásnál, csoportba sorolásnál,
  - a gyerekek egyéni fejlesztésében,

- az ismeretközvetítés gyakorlatában,
- óvodai programok kiválasztásában és fejlesztésében,
- az iskolai továbbhaladás előkészítésében,
- humán erőforrás-fejlesztésében, pedagógusok szakmai továbbképzésében,
- a partnerség-építésben, kapcsolattartásban a szülőkkel, segítőkkel, a szakmai és a társadalmi környezettel.

Sikerkritériumok:

- A gyermekek szeretnek óvodába járni.
- A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek beiskolázási aránya javul, és az óvodai hiányzásuk csökken.
- Az óvoda hatékonyan segíti a szociokulturális hátrányok csökkentését.
- A gyermekek továbbhaladása a következő fokra biztosítottá válik.(iskola).
- Megtörténik a folyamatos párbeszéd, kapcsolattartás a partnerekkel.

4. 4. A nemzeti kisebbséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, megerősítését, átörökítését, nyelvi nevelését, multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek az óvodai nevelésben biztosítani kell az önazonosság megőrzését, megerősítését, az interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelméért. Célunk a bevándorló gyermekek sikeres integrációja, saját nyelvük és kultúrájuk megtartása mellett. Lehetőség szerint használhassák saját nyelvüket, gyakorolhassák saját szokásaikat, rítusaikat. Ugyanakkor nagyon fontos a befogadó ország nyelvének – jelen esetben a magyar nyelvnek az elsajátítása. Ennek módja megegyezik a gyermekek nevelési területeivel, a játékkal, a munkával és a tanulással. A játékba integráltan a legnagyobb a valószínűsége a magyar nyelv elsajátításának. Az egyes tevékenységi formák gyakorlásának közege az a környezet, ahol a gyermekek egymásra gyakorolt hatása felerősödik. A felnőtt beszédpéldája minden esetben utánzási példa kell, hogy legyen a gyermekek számára.

A bevándorló gyermekekben ki kell alakítanunk a befogadó ország értékeihez való pozitív kötődést. A gyermekek érzelmeit a művészetek eszközeivel próbáljuk meg mozgósítani, felhasználva a magyar kultúra, a magyar zene hanganyagait, a magyar népmese és vers remekeit.

Nevelési programunkban olyan célokat és feladatokat határoztunk meg, amelyek a bevándorló gyermekek számára is kellő segítséggel, támogatottsággal, egyénre tervezett fejlesztő munkával teljesíthetőek.

Az intézmény minden dolgozója természetes módon kezeli a más ajkú gyermekek nevelését, nyitott szívvel fogadjuk a megszokott kultúrától eltérő más kultúra megjelenését.

Alapelveink:

- a befogadó ország gyermekeihez hasonló, egyenlő emberi méltóság kifejezésére törekszünk
- emberi értékeiket megismerjük, elismerjük, fejlesztjük
- értékként kezeljük a gyermekek állampolgársága, anyanyelve közötti különbségeket, az egyéni bánásmód elvét érvényesítjük velük szemben is.

Feladataink:

- a befogadásra kerülő gyermekek eltérő tapasztalati világának, élményanyagának, tudásszintjének, képességeinek megismerésére
- a csoport gyermekeit nyitottá kell tennünk saját nyelvük, kultúrájuk megőrzése mellett mások befogadására, elfogadására illetve segítséget kell nyújtanunk a csoportba való beilleszkedésben
- fejlesztenünk illetve fel kell erősítenünk a csoportlojalitást, a szociális vonzódásokat, csoportközi kapcsolatokat, a csoportkohéziót
- az előítéletek felszínre törését differenciált feladatadással, változatos csoportformák alkalmazásával (a homogén- ill. heterogén csoportforma, adott feladat elvégzésére összeállt csoport szervezésével) próbáljuk kompenzálni

Az együttműködés színterei a migráns gyermekekkel kapcsolatban:

- Kitüntetett szerepet kap a szülői házzal való kapcsolat kialakítása, meg kell ismernünk a családi nevelés attitűdjeit, szokásait.
- Keresnünk kell a kapcsolatot olyan óvodákkal, ahol multikulturális nevelés folyik, hiszen szükségessé válhat a pedagógiai tapasztalatok átadása.

IV. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

1. Személyi feltételek

1. 1. Munkaszervezet

Óvodapedagógus   **31 fő**

Az óvodában a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll. Az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermekek számára. Tevékenységének és az óvodai nevelést segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai élet eredményességéhez.

Fejlesztőpedagógus   **4 fő**

Az SNI-s gyermekek részére igény szerint a fejlesztéshez szükséges szakembereket biztosítjuk.

Az óvodapedagógusok száma a törvényi előírásoknak megfelelő, a módszertani képzettség magas szintű. A sajátos nevelési igényű gyermekek ellátásában résztvevő különböző szakemberekkel együttműködnek.

Képzettségi mutatók:

- Felsőfokú végzettségű: 14 fő
- Főiskolai végzettségű: 12 fő
- Szakvizsgával rendelkezik: 6 fő

Nevelőmunkát segítő dolgozók

Dajka   **14 fő**

A dajkánk a 3-6-7 éves gyermekek nevelésében az óvodapedagógus segítőként végzik feladataikat. A pedagógus munkáját segítő dajkák szakképzettek, hozzájárulnak az óvodai nevelés eredményességéhez.

Pedagógiai asszisztens   **3 fő**

Munkájukat a gyerekek napirendjéhez igazítva, **az óvodapedagógusok irányítása mellett végezik**, egyértelműen elkülönítjük mely esetben **kompetens**, mely esetekben **segítő** a szerepkörük.

A dajka kompetens szerepkört tölt be:

- az óvoda óvó-védő funkciójának teljesítése során
- a gyermekekről kapott információk csak a felettesei felé való továbbításában
- az óvoda vagyon- és állapotvédelmében
- a névre szóló, hitelesített munkaköri leírásában rögzített feladatok önálló, szakszerű teljesítésében
- **minden esetben**, amikor **felettesei** – óvodavezető, tagóvoda-vezető, Óvodapedagógus - munkaköréből adódó feladatokkal bízzák meg
- saját szak- és önképzésében

- megszerzett szakmai ismeret- és tudásanyagának a gyakorlati munkájába való beépítésében
- munkakapcsolatainak kiépítésében, ápolásában
- saját elfogadó, befogadó attitűdjének kiépítésében
- lelki egészségének védelmében

A dajka segítő szerepkört tölt be

- az óvoda alap- és kiegészítő feladatainak teljesítésében
- az óvoda nevelő-személyiségfejlesztő funkciójának betöltése során
- a gyerekek hátránykompenzálásának gondozási folyamatában
- a gyerekek gondozásában
- a gyerekek egyéni bánásmódot igénylő feladatellátása során

Az **alkalmazotti közösség** tagjaitól is elvárjuk, hogy munkájukkal, magatartásukkal, személyes példájukkal segítsék megvalósítani nevelési feladatainkat:

- Ismerjék meg nevelési elveinket, csoportjaik nevelési terveit, működjenek együtt az óvónőkkel.
- Munkájukban tükröződjön a gyermekek szeretete, elfogadása, tisztelete.
- Kultúrált magatartással és beszédmintával segítsék a gyermekek nevelését.

Egyéb munkakörben foglalkoztatott, az óvoda feladatainak ellátásában közreműködő dolgozók:

- óvodatitkár
- élelmezésvezető
- térítési díjbeszedő
- konyhai dolgozók
- pedagógiai asszisztens
- karbantartó

Intézményt ellátó csoport

<i>Munkakörök</i>	<i>A munkakörökben foglalkoztatható létszám/ fő</i>
Intézményvezető	1
Intézményvezető-helyettes - tagóvoda vezető	1
Tagóvoda vezető	1

Óvodapedagógus	31
Dajka	14
Óvodatitkár	1.5
Élelmezésvezető	3
Térítési díjbeszedő	1.5
Konyhai dolgozók	19
Pedagógiai asszisztens	3
Karbantartó	1

1.2. Vezetési Szerkezet

- -1 fő óvodavezető
- -2 fő tagóvoda-vezető /ebből 1 fő általános helyettes /

1.3. Az Óvoda közösségei

- **Vezetőtestület:**
  - óvodavezető
  - tagóvoda-vezetők
  - Pedagógusok Szakszervezete munkahelyi szervezetének titkára
  - Közalkalmazotti Tanács elnöke
- **Alkalmazottak közössége**
  - Az óvoda valamennyi közalkalmazotti jogviszonyban álló dolgozójának közössége.
- **A Szülők Közösségei**
  - Az óvoda szülői szervezete a központi és tagóvodák szülői szervezeteiből áll.
  - A gyermekcsoportok szülői szervezete: a gyermekcsoportokba járó gyermekek szüleiből áll. A választmány tagjai a gyermekcsoportok szülői szervezete vezetőségének elnökei

1.4. Az óvoda érdekvédelmi szervezetei

Közalkalmazotti Tanács: az óvoda közalkalmazottai közül választott 3 fős testület.
Pedagógus Szakszervezet munkahelyi szervezete

2. Tárgyi feltételek

- Helyiségeink, felszereltségünk és eszkörendszerünk kisebb hiányosságokkal megfelel a 11/1994.VI-8./ MKM rendelet és annak módosítása az 1/1998/VII.24. OM. Rendeletében közzétett „Jegyzék a nevelési-oktatási intézmények kötelező /minimális/ eszközeiről és felszereléséről” című előírásnak.
- A nevelőmunka hatékonyságának feltétele a tárgyi eszközök mennyisége és minősége, melyet óvodánként, épületenként, gyermekcsoportonként vagy gyermekenként kell biztosítanunk.
- A tárgyi környezet kialakításánál fontos az értékátadás, a látás és ízlésformálás, a derűs, biztonságos, esztétikus környezet, melyben örömet lehet élni.
- A csoportszoba berendezésénél figyelembe kell vennünk a helyiség funkcióját, biztosítva az egészséges és biztonságos körülmények közötti nevelés folyamatát, a gyerekek étkezését, öltözködését.
- A gyermekek egyéni különbségeit és szükségleteit is figyelembe vevő gondos szervezéssel kialakíthatók elhatárolható tevékenységi helyek és játszóterek, melyek biztosítják a körülményeket a mozgásra, elkülönülésre és a pihenésre.
- A játékeszközök között vannak olyanok, melyek sokféle módon felhasználva fejlesztik a gyermeki fantáziát és kreativitást.
- A tisztálkodási eszközök biztosításával a higiéniai szabályokat, követő magatartást alakítjuk ki.
- Az óvodaudvar kialakításánál az udvari tevékenységek személyiségfejlesztő szerepét kell érvényesítenünk. A gyermekek szabad mozgását, edzését, változatos tevékenységét az életkori igényeknek és testméreteknek megfelelő felszerelési tárgyak, eszközök szolgálják. Az árnyékos illetve napos helyek, domborzat kialakításával lehetőséget teremtünk nyugodt, csendes játékokra és örömteli sportolásra, futkározásra, labdajátékokra.
- Az anyagi feltételek befolyásolják az óvoda nevelési eredményét.
A székhely óvodában 2003 nyarán történt felújítás. A tagintézményekben is megtörtént a felújítás 2010. október 1-én készült el az Alsósági tagóvoda, 2011-ben pedig a Vörösmarty utcai tagóvoda felújítása.
Az alapítványokba befolyt összeget (Koptik utcai székhelyóvoda ill. Vörösmarty utcai tagóvoda) a tárgyi eszközök (játékok, udvari eszközök stb.) bővítésére használják fel.
Az óvoda él a pályázati lehetőségekkel, az adományokat elfogadja akár cégektől, akár magánszemélyektől jön a segítség.
Az óvoda egyidejűleg megfelelő munkakörülményeket biztosít az óvoda dolgozóinak, és lehetőséget teremt a szülők fogadására.

2. 1. A nevelési programunk megvalósításához szükséges eszközök

Játékok

- a szimbolikus és építő játékok jó minőségű, természetes anyagból készült
- eszközei összecusukható, mozgatható paravánok, hordozható polcok
- a babaszoba és konyha eszközei, babák ruháival, babakocsik
- kisebb, nagyobb faállatok
- a dramatizálás eszközei
- vesszőkosarak
- különböző színű, anyagú textilek, puha, paszellszínű takarók
- autók

- hintalovak
- az érzékszerveket, figyelmet, emlékezetet, gondolkodást stb. fejlesztő játékeszközök

A mozgás eszközei

- egyensúlyozó gerendák, deszkák
- a mozgásfejlesztés eszközei
- udvari mászóakák, alacsony nyújtó
- rollerek, kerékpárok
- hinta, híd
- labdák
- vékonyabb, vastagabb kötelek, ugráló kötelek
- célba dobó játékok

A vizuális kifejezést segítő eszközök

- jó minőségű, különböző vastagságú és különböző felületű színes papírok, dobozok
- papír, rajzlap, színes ceruzák, festékek, filctollak, viaszkréta
- agyag, gyurma, kavicsok, kövek, termések, termények
- színes fonalak, madzag, filc, gyapjú
- ollók, formakivágók
- égetőkemence

A zenei nevelést segítő eszközök

- a gyermekek ritmushangszerei, csengők
- felnőttek által használt hangszerek

A munka jellegű gyermeki tevékenység eszközei

- a környezet-gondozás udvari, gyermekméretű eszközei (gereblye, lombseprű stb.)
- a csoportszobában használható gyermekméretű eszközök (öntözőkanna, partvis stb.)

Az anyanyelvi nevelést segítő eszközei:

- képes- és mesekönyvek
- gyermekek és felnőttek által használható bábok, bábparaván
- szituációs, képolvasást segítő kártyák

Az óvónők továbbképzését, nevelőmunkáját segítő eszközök:

- videó lejátszó, videokazetták, televízió
- fényképezőgép
- asztali számítógépek, laptop, fénymásoló, szkennelő
- CD-k, DVD-k
- könyvtár (mesés és verses könyvek, szakirodalom)

Az eszközjegyzék a kompetencia alapú óvodai programcsomag eszközeivel kiegészítve:

- Okos kocka
- Nyomtatott formátumú kompetencia alapú óvodai programcsomag kötete

3. Az óvodai élet megszervezése

Szervezeti és időkeretek

- **Óvodánk napirendje és heti rendje**
  - A gyermekek egyéni és életkori sajátosságait figyelembe véve a napirend és a heti rend folyamatosságával, rendszerességével, rugalmasságával biztosítjuk a gyermekek számára a nyugodt, kiegyensúlyozott óvodai életet.
  - A gyermek egészséges, **a tevékenységekben megnyilvánuló** fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek valamint **a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg.**
  - A tapasztalatszerzés, a tanulás szervezett, tervezett kerete a heti rend.
  - A napirendben biztosított játékidőn túl az óvodapedagógus által felajánlott tevékenységeket tartalmazza. Szervezeti keretei változhatnak.
  - Óvodánkban a nyári nyitva tartás illetve leállás időszakában csoportjaink összevontan működnek.

3. 1. A napirend kialakításának fő szabályai:

- A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermekek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre.
- Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét.
- Rendszeresen végzett tevékenységek (önkiszolgálással, naposi munkával, egészséges életmóddal kapcsolatos teendők). Érzelmi biztonságot teremtenek a gyermekek számára.
- Az aktuális helyzetekből, lehetőségekből adódó spontaneitás.
- Az eszközök, anyagok és a szabad tevékenykedtetés sokféleségének biztosítása.
- Komplex foglalkozásokon spontán helyzetek kihasználása.
- Előre tervezett, irányított tapasztalatszerzés, kezdeményezés.

3. 2. A hetirend kialakításának fő szabályai:

- Törekednünk kell a stabilitásra és a mobilitásra. Legyen stabil, amennyiben a visszatérő tevékenységek a megszokott napokon vannak, legyen mobil (rugalmas), lehetőséget adva az aktualitásoknak, a gyermekek kezdeményezéseinek.
- Vegyük figyelembe a gyermek, otthonról hozott ismereteit, élményeit.
- Minden korcsoportban lehetőséget biztosítunk spontán vagy szervezett formában a rendszeres játékos mozgásokra a csoportszobában vagy a szabadban.
- A mesélés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.
- A tanulás folyamata az egész nap folyamán adódó helyzetekben az óvodapedagógus által kezdeményezett, szervezett illetve spontán helyzetekből adódó foglalkozásokon és időkeretben valósul meg, a szükséges személyi feltételek biztosítása mellett, különös tekintettel a helyszíni foglalkozások és tapasztalatszerző séták megszervezésekor.
- A csoportban dolgozó óvónők együtt tervezik meg a tevékenységek rendjét.

- A tevékenységekben való részvétel önkéntessége nem jelenti a rendszeres távolmaradások elfogadását.
- A megalapozott, következetes, rugalmasan kezelt szokásrendszer, mint a kompetencia alapú nevelés egyik eleme is figyelembe veszi:
  - a gyermek egyéni szükségleteit
  - az életkori sajátosságokat
  - a rendszeres életritmust
  - a megfelelő napirend kialakítását
  - tervezett közös és csoportszintű programokat

Napirend

Időkeretek	Tevékenységek		
	3-4 évesek	4-5 évesek	5-7 évesek
6.00 - 11.45-ig	SZABAD JÁTÉK - Mozgásfejlesztés /kötelező vagy kezdeményezett/ - Felajánlott, választható tevékenységek - Testápolási tevékenységek - Folyamatos vagy kötött tízóraiás JÁTÉK A SZABADBAN SZABAD JÁTÉK	SZABAD JÁTÉK - Mozgásfejlesztés /kötelező vagy kezdeményezett/ - Felajánlott, választható tevékenységek - Testápolási tevékenységek - Folyamatos vagy kötött tízóraiás JÁTÉK A SZABADBAN SZABAD JÁTÉK	SZABAD JÁTÉK - Mozgásfejlesztés /kötelező vagy kezdeményezett/ - Választható vagy kötelezően választható felajánlott tevékenységek - Testápolási tevékenységek - Folyamatos vagy kötött tízóraiás JÁTÉK A SZABADBAN SZABAD JÁTÉK
11.45 – 14.30-ig	- Előkészületek az ebédhez, testápolás - Ebéd - Előkészületek a pihenéshez, testápolás, fogápolás - Mese - Pihenés	- Előkészületek az ebédhez, testápolás - Ebéd - Előkészületek a pihenéshez, testápolás, fogápolás - Mese - Pihenés	- Előkészületek az ebédhez, testápolás - Ebéd - Előkészületek a pihenéshez, testápolás, fogápolás - Mese - Pihenés
14.30 – 17.30-ig	- Testápolás, készülődés az uzsonnához - Uzsonna SZABAD JÁTÉK /felajánlott tevékenységek/ Játék a szabadban	- Testápolás, készülődés az uzsonnához - Uzsonna SZABAD JÁTÉK /választható, felajánlott tevékenységek/ Játék a szabadban	- Testápolás, készülődés az uzsonnához - Uzsonna SZABAD JÁTÉK /választható felajánlott tevékenységek/ Játék a szabadban

A hetirendben a napi rendhez hasonlóan vannak visszatérő stabil, a rendszerességet, a szokásokat alapozó tevékenységek, és ugyanakkor lehetőség van az óvodapedagógus döntése alapján a rugalmasságra.

A gyermekek életkorától, a település, az óvoda, a család sajátosságaitól, az évszak befolyásoló szerepétől, a személyi feltételektől és a gyermekek fejlődési ütemétől függően a hetirendben a szabad játék időtartamának biztosításával, a tevékenységek sokszínű, sokféle variációja lehetséges.

A hetirend általános mintája, a felajánlott tevékenységek rendszere

Ajánlott hetirend

	3-4 évesek	4-5 évesek	5-6-7-évesek
Vers, mese	1-2	2-3	2-3
Ének, zene, énekes játékok	1-2	1-2	1-2
Rajzolás, mintázás, kézimunka	1-2	2-3	2-3
Mozgás	1	1	1-2
A külső világ tevékeny megismerése	1	1	2

3. 3. Az óvodai nevelés tervezése:

A 2012/2013-as óvodai nevelési évtől 26.§ (1) „A nevelő és oktató munka az óvodában... óvodapedagógiai program szerint folyik. A pedagógiai programot a nevelőtestület fogadja el és az intézményvezető hagyja jóvá. A pedagógiai program azon rendelkezéseinek érvénybelépéséhez, amelyekből a fenntartóra többletkötelezettség hárul, a fenntartó egyetértése szükséges.”

Az óvodai nevelés tervezését, a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomán követését különböző kötelező dokumentumok, valamint az óvodapedagógusok által készített, nem kötelező feljegyzések, dokumentumok is szolgálják.

Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

3. 4. Az óvodai nevelés tervezésének írásos dokumentációi

Kötelező dokumentációk:

1. Az óvodapedagógiai program

Az óvodai nevelés alapelveit az Óvodai nevelés országos alapprogramja határozza meg. Az óvodák az Óvodai nevelés országos alapprogramja alapján készítik el helyi pedagógiai programjukat.

2. A csoportnapló

Az adott nevelési évben tartalmazza:

- A gyermekek névsora és óvodai jele
- A gyermekek névsora korcsoport szerint
- Születésnapok nyilvántartása
- A csoport működésével kapcsolatos adatok
- A csoport óvodapedagógusaira vonatkozó adatok
- Gyermekjóléti adatok
- Statisztikai adatok
- Az állandó tevékenységek javasolt hetirendje szeptember 1 - május 31.
június 1 – augusztus 31.
- Javasolt napirend szeptember 1 – május 31.
június 1 –augusztus
- Szakértői vélemények
- Fejlesztő pedagógiai foglalkozásokon résztvevők
Logopédiai foglalkozásokon résztvevők
Gyógytestnevelés foglalkozásokon résztvevők
- Óvó – védő szabályok
- Éves és heti tervek
  - Az adott nevelési évre, adott korcsoportra az éves terv elkészítése a kompetencia alapú óvodai programcsomaggal kiegészítve. Lebontása ciklusban történik, jelölve a fejlesztés tartalmi vonulatát projekttervezéssel, mely integrálja a – tevékenységet, a képességet, a külön szerzett tapasztalatokat, egyéni élményeket, megfigyeléseket, a tevékenységközpontokat, különféle ingereket.
  - A projekttervezés legfontosabb elemei: - mit tudnak a gyerekek, - mit szeretnének megtudni, - mit tapasztaltak, éltek át a tevékenység során.
  - A tervező munkát jellemezze a komplexitás, a rugalmasság, a nagyfokú óvónői módszertani szabadság, igényesség.
- A csoport szokásrendszerének tervezése, értékelése 3 havi ciklusban
- Szervezési feladatok
- Tervezett programok
- Kapcsolattartás a szülőkkel
- Hivatalos látogatások
- A csoportban elvégzett egészségügyi szűrések
- Nyilatkozatok
- Balesetek nyilvántartása
- Feljegyzések és jelenléti ívek a szülői értekezletekről
- Feljegyzések a csoport életéről

3. A mulasztási napló

A gyermekek személyes adatait és a havonkénti hiányzásait tartja nyilván.

4. A gyermekekre vonatkozó fejlesztési dokumentumok

A hatékony, eredményes nevelés legalapvetőbb feltétele a gyermek megismerése. A gyermekek egyéni nyomon követési dokumentációjának vezetése kötelező, évenként illetve szükség szerint. Minden óvodába lépő gyermeknél mérjük a bemenetet, majd fél év elteltével utánkövető mérést végzünk. A középsős és nagycsoportos gyermekek fejlődését félévente nyomon követjük.

A gyermek egyéni fejlődési-fejlesztési dokumentációja tartalmazza:

- a gyermek anamnéziséét
- a gyermek képességszintjét

TERVEZÉS, ELLENŐRZÉS, ÉRTÉKELÉS

Az intézmény vezetése külső és belső mérések, valamint az értékeléseinek, elemzéseinek tapasztalatai alapján meghatározza az éves feladatokat, valamint a fejlesztendő területeket.

Stratégiai tervezést az alábbi dokumentumok tartalmazzák:

- Óvodapedagógiai Program
- Éves munkaterv
- Továbbképzési terv
- Fejlesztési terv

A tervezés célja annak bemutatása, hogyan végezzük el egy feladatot - mit, - ki, - mikor, és hol – milyen elvárt eredménnyel. Döntő és meghatározó szerepe van a vezetői munkában. Kellő rugalmassággal kezelve biztosítja a nyugodt, kiegyensúlyozott és kiszámítható óvodai munkát.

Az óvodavezető tervező munkájának jellemzői:

- Folyamatosság – minőségfejlesztő munka eredményeinek figyelembe vétele.
- Együttműködés az óvoda valamennyi dolgozójával, egyéb partnerekkel.
- Koordinálás, ami a helyes munkamegosztást biztosítja.

A tervezőmunka területei:

Az óvodavezető tervező munkája kiterjed az intézmény működésére, a tárgyi, személyi, gazdasági erőforrások biztosítására, a nevelő-fejlesztő munka megvalósítására.

Az óvodavezető munka komplexitásának megfelelően a tervező munka területei:

- pedagógiai
- tanügy-igazgatási
- munkáltatói
- gazdálkodási

A négy területet csak együtt kezelhetjük, hiszen tartalmuk kölcsönösen meghatározzák és befolyásolják egymást. Költségvetési ajánlást nem készíthetünk az intézmény pedagógiai célkitűzéseinek ismerete nélkül, amihez hozzárendeljük majd a személyi és tárgyi feltételeket.

AZ ÓVODA TERVEZÉSI RENDSZERÉNEK FOLYAMATA:

<p>A pedagógiai munka szabályzásai</p>	<p>A szervezeti működés szabályozása</p>	
<p>Óvodapedagógiai Program</p>	<p>SZMSZ</p>	
<p>Továbbképzési program Gyermekvédelmi munkaterv Beiskolázási terv</p>	<p>Munkáltatói feladatok</p>	<p>Gazdálkodási feladatok</p>
	<p>Munkavédelmi szabályzat HACCP Tűzvédelmi szabályzat Szabadságolási terv</p>	<p>Költségvetés tervezése</p>
<p>Gyermekcsoportok tervező munkája</p>		
<p>Belső ellenőrzési terv</p>		
<p>Fenntartói ellenőrzések</p>		

ÉRTÉKELÉS:

Az értékelés, szembesítés, az elért eredmények összevetése a kitűzött célokkal. Az értékelés vagy megerősítést hordoz magában, azaz megerősíti az eddigi tevékenység helyességét, vagy hiányosságokat, hibákat tár fel, korrekció, fejlesztés szükségességére mutat rá.

Az intézményen belüli értékelés formái:

- A nevelőmunka folyamatának és eredményességének értékelése.
- A gyermekek teljesítésének vizsgálata.
- Az óvodapedagógusok munkájának vizsgálata.
- A vezetői munka értékelése.
- Intézményértékelés.
- A nevelő-oktató munka feltételeinek alakulása.

Gyermekek óvoda szintű mérése- értékelése

- Személyiséglap
- Fejlődési napló megfigyelési szempontjai
- Gyermekek egyéni fejlettségi mutatóinak szociális nevelési szükségleteinek feltérképezése
- Gyermekek fejlettségének mutatói egyes részterületeken

Kapcsolódó mérések:

- Logopédiai felmérés (beszédértés – beszédészlelés) az 5 évesek körében
- Nevelési Tanácsadó felmérése

Kapcsolódó dokumentumok:

- Iskolaérettségi mutatók
- Partner elégedettségmérés
  - Iskola
  - Szülő
- Feljegyzés a Szakszolgálati Intézmény Egység által végzett mérési eredményekről
Egyeztető megbeszélés
Résztevők:
  - Óvodapedagógus
  - Pszichológus
  - Fejlesztőpedagógus
  - Logopédus

- Nevelési tanácsadó
- Fejlődési napló
- Fejlesztőpedagógus fejlesztési terve

ELLENŐRZÉS:

- A vezetői feladatok szerves részét alkotja, a vezetői munka egyik legfontosabb mozzanata.
- Ellenőrzés az intézményben zajló folyamatok, tevékenységek eredményének számbavétele céljából.
- Az elemzés, értékelés során feltárja a hibákat, hiányosságokat, majd megtervezi a javítás-fejlesztés folyamatát.
- Funkciója szerint az ellenőrzés alapvetően azt vizsgálja, hogy az intézmény működése megfelel-e a hatályos jogszabályoknak, az ezeken alapuló belső szabályozásnak (az óvodapedagógiai programnak, illetve a fenntartói elvárásoknak). Az ellenőrzés felépítése a Szervezeti és Működési Szabályzatban is megtalálható.
- Az ellenőrzés az intézmény működésének minden területét érinti. Az intézményi működést az ellenőrzés szempontjából az alábbi csoportokba soroljuk:

Közoktatási specifikus

- szakmai- pedagógiai munka
- törvényes működés
- takarékos gazdálkodás ellenőrzése.

Nem közoktatás specifikus

- munkavédelmi
- tűzvédelmi
- közegészségügyi ellenőrzés.

Amennyiben a folyamatos ellenőrzés során azt tapasztaljuk, hogy a tervek vagy részfeladatok megvalósítása nincs összhangban az óvodai pedagógiai program elfogadott cél- és feladatrendszerével, valamint az intézményi működés szabályozásával, az eltérések okainak feltárása után a nevelőtestület megteheti a szükséges korrekciót.

Az ellenőrzéssel szemben támasztott követelmények:

Objektivitás feltétele: - összeférhetlenség mellőzése (baráti, családi, rokoni stb. kapcsolatok) esetén az objektivitás megkérdőjelezhető.

Az ellenőrzés során ki kell küszöbölni a szubjektív elemeket és véleményeket, szimpátiát, antipátiát. A tényszerűség fontos követelmény.

A demokratizmus biztosítása

Nyílt, őszinte légkörben a vita lehetőségének biztosítása. Nem a vezető hatalmi pozíciója alapján, hanem a különböző vélemények szembesítése és érdemi vitája figyelembe vételével fogadunk el valamely álláspontot.

A demokratizmus feltételezi az óvónő pedagógiai szabadságának maximális tiszteletben tartását. Az ellenőrzés feladata a pedagógiai önállóság tiszteletben tartásával továbbfejleszteni az óvodapedagógus pedagógiai hatékonyságát, módszertani kultúráját.

Az óvodavezetés feladata a jó szociális klíma kialakítása, fenntartása és a nevelés eredményességének javítása hatja át az abban érintetteket. Így nem merülhet fel a hibakeresés, helyette a segítő, fejlesztő szándék feltételeződik.

Az óvodán belüli ellenőrzést végzők köre

- Szakértő
- Óvodavezető
- Tagóvoda vezetők

Az ellenőrzéshez ellenőrzési terv és ellenőrzési lap készül. Az óvodapedagógiai programban és az éves munkatervben megfogalmazott célkitűzések elérése érdekében jelentős szerepe van az ellenőrzés mellett az **önellenőrzésnek** is.

4. Az óvodánk kapcsolat rendszere

4.1. A szülők, a gyermekek, az óvodapedagógusok együttműködésének formái

Cél:

- Olyan bizalmi kapcsolat kiépülése, amely a gyermek fejlődése érdekében kívánatos. Az óvodai nevelés céljaink elfogadása a családok részéről. A szülői elégedettség állandó figyelemmel kísérésével az igények beépülése a nevelési folyamatainkba.
- Kapcsolatrendszerünk elvei leszabályozottak az alapidokumentumainkban: óvodai SZMSZ-ben, OPP-ban.

A székhely óvoda és tagóvodák közötti kapcsolattartás formái:

- a nevelési értekezletek
- az előadások
- a szakmai bemutatók
- a konzultációk
- a látogatások egymás intézményeibe

4.2. Kapcsolataink

1. A családdal

- Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését, ennek alapvető feltétele a családokkal való szoros együttműködés. Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukba foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda illetve a család teremt meg.

- Figyelembe vesszük a családok sajátosságait, szokásait, s az együttműködés során érvényesítjük az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait, s igyekszünk beépíteni az óvodai nevelő munkánkba. A család életvezetése, kultúrája, érzelmi légköre, értékrendje alapvetően határozza meg a gyermek fejlődését.
- Az óvodás évek alatt a csoport óvónői felajánlják a családlátogatást a szülők felé. A látogatás a gyerekekért történik, de elsősorban a szülői háznak szól a kölcsönös ismerkedés, tájékozódás céljából.

A hatékony együttnevelést, család és óvoda jó kapcsolatát, a **nevelő partneri viszonyt kiépítjük**. A gyermekek egészséges fejlesztéséért való közös felelősséget tudatosítjuk. A Celldömölki Városi Óvoda pedagógiai programját, céljait, feladatait ismertetjük és elfogadtatjuk a szülőkkel.

Óvodánk szokásait, hagyományait megismertetjük a házi rendben, a napi rendben, a munkatervben megfogalmazottak alapján.

Az óvodába lépést megelőzően az új gyermekek szülei számára tájékoztatást adunk arról, hogyan lehet minél zökkenőmentesebbé tenni az első óvodai napokat. Támogatást, segítséget nyújtunk az iskolához szükséges új szülői szerepkör kialakításában.

Az új gyermekek érkezését úgy osztjuk be, hogy egy héten csak néhány új kisgyermek érkezzen, így jut elég idő az ismerkedésre, a személyes kapcsolat kialakítására.

Biztosítjuk a szülők részvételét, hogy lehetőség szerint legyenek itt az első napokban gyermekükkel az óvodában, és „fedezzék fel” a játéklehetőségeket, az eszközöket, együtt ismerjék meg az óvónőt és a társakat. A közös ittlét addig tarthat, amíg a szülő lehetőségei megengedik illetve a gyermek számára már nem idegen az óvoda.

Az óvoda munkatervében megjelölt pedagógiai témájú szülői értekezletekkel a családi nevelés hatékonyságát segítjük.

A szülők igényeit, javaslatait, kéréseit, felajánlásait figyelembe vesszük nevelőmunkánkba.

Szülői értekezleten a csoportokban folyó nevelőmunka tervét ismertetjük.

Nyílt rendezvényeket szervezünk, melyen a szülők lehetőséget kapnak az óvodai élet szokás- és szabályrendszerének közvetlen megismerésére, gyermekük megfigyelésére.

A további kapcsolattartás formái:

- a beíratás
  - az összevont- és csoport szülői értekezletek
  - az egyéni beszélgetések és fogadódélután
  - óvodánkenti nyílt családi rendezvények
- Nevelőtestületünk szemlélete a záloga a szülőkkel való innovatív kapcsolattartásnak.

- A szülők jogainak érvényesítését elősegítjük, de elvárjuk kötelezettségeik betartását is, úgymint az óvodás korú gyermekük testi-, lelki-, erkölcsi nevelésének biztosítását és a rendszeres óvodai nevelésben való részvétel elősegítését.
- A szülői igényeket figyelembe vesszük a gyermek érdekeinek függvényében. A gyermek fejlődéséről a szülőket rendszeresen tájékoztatjuk.
- A szülők érdekképviselőt a Szülői Szervezet látja el.

Kapcsolattartás várható eredményei:

- A családok elégedettek az óvoda működésével.
- Minden szülő rendszeres tájékoztatást kap gyermeke fejlődéséről.
- A szülők aktívan részt vesznek az óvoda rendezvényein.
- A szülők nevelési problémáikkal, gondjaikkal, bizalommal fordulnak az óvónőkhöz, akiktől segítséget kapnak.
- Azonosulnak az óvoda elveivel.

2. Fenntartóval

Az óvoda kapcsolata a fenntartóval korrekt, hivatalos és segítőkész, támogató jellegű.

A kapcsolattartás formái:

- Kölcsönös tájékoztatás, egyéni megbeszélések.
- Óvodavezetői beszámolók, adatszolgáltatások.

3. A társintézményekkel

A Celldömölki Városi Általános Iskolával

- Jó kapcsolatra törekszünk, melynek alapja az egymás munkája iránti érdeklődés, megbecsülés és tisztelet. Azt igyekszünk kihangsúlyozni, hogy közös célunk az óvodás gyermekeket egyéni képességeiknek megfelelően úgy nevelni és fejleszteni, hogy az iskolába lépés átmenete minél zökkenő mentesebb legyen. Az óvoda-iskola közötti átmenet kérdésében a kompetencia alapú pedagógia kihangsúlyozza az érzelmi és erkölcsi nevelés fontosságát, mert ez alapozza meg a személyiség szocializációját, és kapaszkodót nyújt a világban való eligazodáshoz.
- A megalapozott szokásrendszer olyan biztonság, amely támpontot ad a mindennapokban és értelmes célokkal tölti meg azokat.

Az együttműködés formái:

- Az iskolai nevelőkkel az emberi és szakmai kapcsolatok folyamatos ápolása, érdeklődés egymás munkája, problémái, eredményei iránt. Kölcsönös látogatások, tapasztalatgyűjtés.

A bölcsődével

- Az óvodába lépés előtti intézményes nevelés színtere, s hasznos információkat adhat a gyermekek óvodás kor előtti fejlődéséről. Tájékozódunk a bölcsőde életéről, működéséről. Megismerjük azt a környezetet és életmódot, ahonnan a leendő óvodásaink egy része érkezik. A kapcsolatfelvételben és kapcsolattartásban nyitottságra törekszünk. Gyermekközpontú óvodánkat, nevelési gyakorlatunkat bemutatjuk a gondozónőknek. Vendégségbe, játékokra hívjuk meg az óvodába kerülő kisgyermekeket.

A Szakszolgálati Intézmény Egységgel

- A magatartási zavarokkal, valamint már előre tapasztalható tanulási nehézségekkel küszködő – az óvónők által jelzett – gyermekek beilleszkedési, tanulási nehézségein segítenek, és meghatározzák számunkra a fejlesztendő területeket. A Nevelési Tanácsadó és a pedagógiai szakszolgálat javaslata alapján óvodánkban a fejlesztő pedagógusok végzik a gyermekek egyéni fejlesztését.

Az egészségügyi szervekkel

- Az óvoda egészségügyi ellátását a védőnő a gyermekorvossal és más szakemberekkel együttműködve végzi. Az egészségügyi ellátáson kívül egyéb óvoda - egészségügyi feladatok elvégzésénél is kérjük segítségüket.

Az együttműködés formái:

- évente egészségügyi vizsgálat minden csoportban (a gyermekek egészségi állapotának szűrése, követése, a gyermek személyi higiéniájának ellenőrzése)
- a védőnők évente több alkalommal végeznek általános egészségügyi és tisztasági vizsgálatot

Szociális ellátást nyújtó intézményekkel

- Szükség szerint kapcsolatot tartunk a Népjóléti Szolgálat Gyermekjóléti Szolgálatával illetőleg a TEGYESZ-szel.

4. Közművelődési intézményekkel

- Kemenesaljai Művelődési Központ és Könyvtár

A kapcsolattartás formái:

- Gyermekműsorok, színház, kiállítások megtekintése.
- Könyvtári látogatások, gyermekfoglalkozások szervezése.

5. Szakmai szervezetekkel

- Folyamatosan figyelemmel kísérjük a szombathelyi Nyugat-magyarországi Egyetem Regionális Pedagógiai Szolgáltató Központ és más szakmai szervezetek által felkínált szakmai továbbképzéseket és programokat, és lehetőség szerint részt veszünk ezeken.

6. Óvodánk egyéb kapcsolatai

- Amennyiben intézményünkben igény lenne egyéb foglalkozásokra a délutáni napszakban, úgy az oktatáshoz szükséges tárgyi eszközöket biztosítjuk (helyiséget és a működéshez szükséges feltételeket), s lehetőség szerint nevelési időn kívül szervezzük ezeket (pl. hittan).

V. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

1. A játék

„A gyermekek akkor a legkomolyabbak, amikor játszanak. Olyankor tanulják, hogy mi is az élet.” / Michael Buton /

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb, semmi mással nem helyettesíthető, spontán és önkéntes tevékenysége, így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze.

Játékon keresztül tapasztalja meg a körülötte lévő világ sokszínűségét, szerzi ismereteit, tanul, sikerélményhez jut. Ezáltal a játék készség- és képességfejlesztésének leghatékonyabb módja.

Mint elemi szükséglete, létformája szabad játékfolyamatának mindennap, visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. Így válik kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.

Játék során ismerkedik a szimbolikus megjelenítésre is lehetőséget adó tárgyakkal, azok tulajdonságaival, az emberi kapcsolatok rendszerével, magatartásformáival, valamint a valóság jelenségeivel.

Ezeket a tapasztalatokat egyéni, sajátos formában átalakítva jeleníti meg játéktevékenysége során - a játékban minden lehetséges. Folyamatosan, gyakorlása során tanulja meg a társakhoz, az egymáshoz való alkalmazkodást, együttműködést.

A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt - a szülő és az óvónő.

Utánozható mintát adunk a játéktevékenységre, majd amikor már a szabad játékfolyamat beindult, bevonható társ maradunk, illetve segítőtvé, kezdeményezővé válunk, ha a játékfolyamat elakad.

Tudatos jelenlétünk lehetővé teszi a gyerekek közötti játékkapcsolatok alakulását, biztosítja az indirekt irányítás felelősségét.

A játék feltételeinek megteremtésével /megfelelő hely, hosszú időtartam, változatos eszközök/, a tevékenységek szervezésével segítjük elő a gyerekek fejlődését. Folyamatosan gazdagítjuk, bővítjük az elérhető helyen és magasságban elhelyezett szimbolikus megjelenítésre is lehetőséget adó eszköztárunkat, hogy alkalmasak legyenek a különböző játékfajták kreatív, elmélyült megjelenítésére illetve átélésére.

Törekszünk arra, hogy megfelelő légkört kialakítva, élményszerzési lehetőségek biztosításával, az életkori és egyéni sajátosságoknak megfelelően, újabb és újabb funkciók gyakorlásán keresztül a játékfajták mindegyike megjelenjen életükben.

A játék olyan komplex tevékenységi forrás, amelyet tudatosan kell felhasználnunk a nevelés folyamatában, mint folyamat, mint tárgy, mint szabály, így válik a gyermek élet és tanulási terévé.

Arra figyelünk, hogy óvodánk biztonságos közegében a gyermeknek érzelmi kötődései alakuljanak ki, s ebben a közegben biztosítsuk egészségés fejlődésüket.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét.

Az óvodapedagógus tudatos jelenlétének felelősségét hangsúlyozó elvárás, hogy a figyelem, a hangsúly a szabad játékra helyeződjön. Az óvodában fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése. A játék szabadsága nem jelenti a gyermekek magukra

hagyását. A szabad játék védelmét a napirendben megfelelő időtartam biztosítja. A szocializáció szempontjából a szabad játéktevékenységnek van a legnagyobb jelentősége.

Sikerkritériumok:

- Olyan óvodai légkört teremtünk mely lehetővé teszi a gyermekek optimális fejlődését, a visszahúzódó gyermekek gátlásai oldódnak, önmegvalósítási törekvéseik, metakommunikációs rendszerük kiépül.
- Kielégítjük állandó kíváncsiságukat, tudásvágyukat.
- Olyan játékfeltételeket teremtünk, melyben előfeltétel a szabadság és az önkéntesség.
- Arra figyelünk, hogy óvodánk biztonságos közegében a gyermekek érzelmi kötődései alakuljanak ki, s ebben a közegben biztosítjuk egészséges fejlődésüket.
- Szükség és igény szerint együttjátszással, támogató, serkentő, ösztönző magatartással, indirekt reakcióval segítjük az élményszerű, elmélyült játék kibontakoztatását.
- A játékon keresztül testileg, lelkileg egészséges, érdeklődő, a világ megismerésére, az összefüggések megértésére törekvő, kezdeményező, kreatív, érzelmekben gazdag, segítőkész személyiség alakítását segítjük.
- Megnyilvánulásainkkal, közléseinkkel segítjük, színesítjük a gyermekek társas kapcsolatait, megfelelő nyelvi formák, szinonimák, szókapcsolatok alkalmazásával hozzájárulunk megfelelő kommunikációs rendszerük fejlődéséhez.
- Fontos, hogy a játék maradjon az óvodáskor végéig a gyermekek legfőbb tevékenysége.

Az óvodapedagógus feladata:

- a boldog, derűs, nyugodt légkör biztosítása, ahol megteremtjük a szabad mozgás, az önállóság, az egymás melletti együttjátszás, együttműködés lehetőségeit, melyben a gyermek maga döntheti el, hogy milyen játékot választ, mennyi ideig játszik illetve részt vesz-e bizonyos játékokban
- a játék feltételeinek, a szabad játék folyamatosságának biztosítása
- ritmikus életrend kialakítása
- a játékötletek kibontakozására, a színvonalas társas együttműködésre való ösztönzés
- a különböző fejlettségű gyermekek együttjátszásának segítése, lehetővé téve a gyermekek igényének megfelelően az elkülönült játékot
- a gyermekek élményekhez, tapasztalatokhoz juttatása, hogy közvetlen környezetükben a valóságról alkotott képüket gazdagítsuk
- lehetőség biztosítása a játék során a differenciált egyéni és csoportos fejlesztésre, a másság elfogadására, a kivárási, valamint a megértés és a tolerancia alkalmazására
- mintanyújtás az olyan családból érkező gyermekek számára, ahol a megfelelő szociális háttér kevésbé biztosított, valamint a családi nevelés

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermek életkorának, szükségleteinek megfelelő játékot választ.
- Játékukban domináns a szerepjáték.
- A gyerekek képesek társakkal ugyanazon játékot hosszabb időn keresztül
- kreatívan együtt játszani.
- A gyermek bekapcsolódik a közös játékokba.
- Betartja és követi az ismert szabályokat.
- Kialakul a versenyszellem, megfelelő módon élik meg a sikert és a kudarcot.
- A gyermekek képesek élményeik eljátszására.
- A gyermekek önállóak, kezdeményezők, játékukat egyre türelmesebben

- kivitelezik.
- Pozitív érzelmei alakulnak ki társaik iránt, együttműködő.
- Játékuk ötletgazdag, melyben gyakran szerepel a drámajáték, s a mesedramatizálás.
- Konkrét helyzetekhez illően nyilvánulnak meg, kisebb-nagyobb akadályok leküzdésére képesek.
- A játék során előtérbe kerül a beszéd jelrendszere és a beszéd kifejező- és kapcsolatteremtő funkciója.
- Játékukban eleget tesznek az óvodában tanult viselkedési morálnak.
- Képesek a konfliktusok önálló megoldására.

2. Verselés, mesélés

Az irodalmi nevelés gyökerei már a születés előtti időben erednek. A kisgyermek első élményei a másik emberhez kötődnek, ezek az első altatódalok, csiklandozók, göcögtető mondókák. A gyermek elemi fokon maga is új formákat hoz létre, halandzsázik.

Az irodalmi nevelés szorosan összefonódik az anyanyelvi neveléssel, zenei neveléssel, a mozgásos játékkal. Műfajai a vers, mese és a mondókák.

Az érzelmi biztonság megteremtésének fontos eszközeink a többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdoló, versek.

A népi mondókák és a népmesék az anyanyelv sajátos ritmusát, dallamát, hangzó világát közvetítik, akárcsak a jelentős költők és írók művei.

A mese az értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődés és fejlesztés egyik legfőbb segítője a gyermek személyiségfejlődésében. Oldja a szorongást, indulatok feldolgozására, belső képteremtésre tanít, az anyanyelv elsajátításának páratlan eszköze. Csak abból a gyermekből lesz jó beszélő és jó olvasó, aki képes intenzív belső fantáziakép megjelenítésére.

Meséket elsősorban a népmesékből választunk, ám a klasszikus és kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van repertoárunkban. A népmesék megőrzik nemzeti értékeinket, anyanyelvünk dallamát, ritmusát, hangzásvilágát, szókészletét, nyelvi fordulatait tisztán közvetítik és örököltik át. Válogatunk kiváló magyar íróktól is, prózai és rövid verses irodalmi meséket. Mondunk rövid, magunk kitalálta történeteket, elbeszéléseket is magunkról, gyermekkorunkról, más gyermekekről, állatokról, családról, az alkalomhoz illő témákról. A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

A vers, a mondóka ritmusos, érdekes beszéd, amit mozgással kísérhetünk és hangulata szerint a játékhoz, kapcsolhatunk, annak mindennapos alkotóeleme. Nagy magyar költők gyermekeknek való verseiből is válogatunk az évszak, a megfigyelt természeti jelenség, tevékenységünk vagy az ünnepvárásunk hangulatának megfelelő, meghallgatásra és közös mondogatásra valót.

A bábozás, dramatizálás szerves részét kell, hogy képezze az irodalmi nevelésnek. Ezek jó alkalmak arra, hogy a gyerekek kifejezhessék, átélhessék, eljátszhassák saját érzéseiket.

Sikerkritériumok:

- Folytatjuk a család, a bölcsőde nevelőmunkáját, megalapozzuk illetve elmélyítjük a gyermekek fogékonyságát az irodalom iránt.
- A mesék, versek képi erejével, hangulatával, ritmusával a gyermeki személyiségjegyeket kibontakoztatjuk és fejlesztjük.
- Az életkornak és egyéni fejlettségnek megfelelően fejlődnek a gyermek nyelvi képességei, ezzel segítjük a nyelvi kultúra alapjainak lerakását.

Az óvodapedagógus feladata:

- olyan nyugodt, tevékeny légkör biztosítása, ahol a gyermekek szívesen mondókáznak, verselnek, ismert meséket játék közben dramatizálnak, báboznak
- vers és mesemondás közben személyes kapcsolat kialakítása a gyermekekkel
- az érzelemgazdagság, a beleélő képesség erősítése, mellyel fejlődik érzékenységük, lelkesedésük, a megfelelő közlési képességük, képzelőerejük
- az igényes irodalom iránt fogékony, olvasni szerető jövő nemzedék nevelése
- a szülők ösztönözése az otthoni mesélésre, verselésre
- minél több lehetőséget biztosítsunk a nap folyamán a gyermeknek játékos verselgetésre, mondókázásra
- a környező világ megismertetése a mesék, versek segítségével, melynek hatására megismerik az emberi kapcsolatok összefüggéseit, s erkölcsi következtetéseket tudnak levonni

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- A gyerekek szívesen hallgatnak mesét, verset egyaránt illetve maguk is kezdeményeznek mesélést, bábozást, dramatizálást a nap folyamán bármikor.
- Érdeklődéssel forgatják a képeskönyveket, vannak kedvenc meséik, gondosan bánnak a könyvekkel.
- A gyermekek maguk is részt vesznek a mese-, vershallgatás, mondókázás feltételeinek kialakításában.

3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

A zenei nevelésben a hagyományok, szokások, s művészi értékű gyermekdalok alapot adnak a zenei műveltség fejlesztéséhez. Figyelembe kell vennünk, hogy a gyermekek már korábban is szereznek a zenével kapcsolatos tapasztalatokat, ezért az egyéni adottságokat tudatosan fejlesztjük, megerősítjük, rendezzük. A képesség- és készségfejlesztés során elsődleges célunk zenei élményhez juttatni a gyermekeket.

A zenei élmény serkenti a gyermekek képi és irodalmi alkotások iránti kíváncsiságát, alkotókedvét, fejlődik emlékezetük, képzeletük, esztétikusan formálódik mozgásuk.

Óvodai zenei nevelésünk a dallam, ritmus, mozgás együttes élményére, a mondókás, énekes játékokra épül. Az ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását. A közös tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét.

Az örömteli játék közben megkedveltetjük az éneklést, fejlesztjük a gyermekek ritmusérzékét, zenei hallását, emlékezetét, alkotókedvét. Az ölbeli játékokkal, a népi gyermekjátékokkal, az énekes játékokkal, az óvónő énekével, hangszer játékaival a zene iránti érdeklődésre, esztétikai fogékonyságra indítunk, a bontakozó zenei ízlést formáljuk.

Sokat énekelgetünk az óvónő vagy a gyermekek kezdeményezésére. Az éneknek, zenének bármikor helye lehet a nap folyamán. Zenei nevelésünk az óvoda egész életét áthatja, a mindennapok részévé válik. Kapcsolódhat játékhelyzetekhez, manuális tevékenységekhez, természeti megfigyeléseinkhez, pihenéshez. Az óvónő gazdag repertoárja, módszertani tudása biztosítja az örömteli közös játéknak, tevékenységnek. A zenei készségfejlesztés lehetőségei a mondókák, dalos játékok.

Fontos eszközként szolgálnak az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások a gyermek zenei képességeinek (a ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.

Figyelembe vesszük a zenehallgatási anyag megválasztásánál a nemzetiségi, etnikai kisebbségi nevelés esetében a gyermekek hovatartozását is.

A képességfejlesztés területei:

- az éneklési készség,
- ritmusérzék fejlesztése,
- hallásfejlesztés,
- zenei formaérzék,
- zenei alkotókészség,
- zenehallgatásra nevelés.

Hangkészletükben, ritmikájukban, a hozzájuk kapcsolódó játékokban a gyermekek életkorához illőt, kisebbeknek és nagyobbaknak valót választunk. A zenei anyag kiválasztásánál figyelembe vesszük a helyi adottságokat (szokások, hagyományok).

Sikerkritériumok:

- Örömmel, érzelmi gazdagsággal, lehetőleg tisztán énekelnek a gyermekek.
- Fejlődnek a zenei képességeik, mozgáskultúrájuk, zenei alkotókészségeik, az esztétikai, zenei ízlésük.

Az óvodapedagógus feladata:

- A gyermekek zenei anyanyelvének megalapozása, amely egyben erősíti az anyanyelv kifejező erejének gazdagságát.
- A magyar népdalok, mondókák, gyermekdalok, népi játékok világának beépítése nevelőmunkánkba az életkori sajátosságok figyelembevételével.
- A tevékenységek megszervezése változatos módszerekkel, a gyermekek minél aktívabb részvételével.
- A zenei nevelés feltételeinek tudatos és tervszerű megteremtése folyamatos fejlesztő hatásokkal.
- A dalanyagok és zenehallgatási anyagok igényes kiválasztása a gyermekcsoport fejlettségének megfelelően, a fokozatosság elvét követve.
- Lehetőség biztosítása a mindennapos éneklésre, énekes játékok eljátszására, mozgásra, zenehallgatásra, az alkotó hajlam kibontakoztatására.
- Az eltérő zenei adottságok, eltérő fejlettségi szintek figyelembe vétele.
- A helyi népi gyermekjátékok felkutatása és beépítése a foglalkozások anyagába.
- A környezet hangjainak megismertetése a gyermekekkel (zörejangok, állathangok, környezetünkben előforduló egyéb hangok).

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- A megismert gyermekdalokat csoportosan és egyénileg is biztonsággal, tisztán éneklük a gyermekek.
- Körjátékokat önállóan kezdeményeznek, a szabályokat betartják.
- A jól ismert dalokat, mondókákat jellegzetes ritmus és motívum alapján felismerik.
- Változatos térformákat alakítanak ki.
- Az egyszerű táncmozgásokat esztétikusan végzik.
- Megkülönböztetik az egyenletes lüktetést és a dal ritmusát.
- Felismerik a halk, hangos, magas és mély hangok közti különbségeket.
- Egyszerű ritmushangszereket önállóan használnak.
- Igényük van a zenehallgatásra.

4. Rajzolás, mintázás, kézi munka

A vizuális nevelés során a gyermekek megismerkednek különböző anyagokkal, az egyszerű munkafogásokkal, eszközhasználattal, technikai alapelemekkel és eljárásokkal, a gyermek a különböző technikákat próbálgatva alakítja saját formanyelvét.

A megfigyelései és ábrázolásai által formálódnak képzeleti, gyarapodik élmény és formavilága, tartalmasabbá válnak fogalmai. Miközben képi formában fejezik ki magukat, kivetítik érzéseiket, gondolataikat, önismeretük, önbizalmuk differenciálódik.

Az óvónő által kiválasztott műalkotások nézegetése, a róluk való beszélgetés során felfedeznek hangulati, térbeli, formai és színbeli elrendezéseket.

A vizuális nevelés magában foglalja a **rajzolást, festést, mintázást, képkialakítást, konstruálást, építést, a kézimunkát, a műalkotásokkal való ismerkedést, a környezetalakítást.**

A tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendező képességek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek tér, forma és szín képzeleinek gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.

A gyermekek tevékenyen részt vesznek esztétikus környezetük alakításában, maguk is készítenek kiegészítő eszközöket. Az eszközök és anyagok a nap folyamán bármikor elérhetőek a gyermekek számára. Maga a tevékenység öröme a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikus alakítására és az élmények befogadására. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.

Tudatosan kell olyan légkört teremtenünk, amelyben a gyermeknek kedve lesz hozzákezdeni valamilyen vizuális tevékenységhez, és elegendő időt kell adnunk, hogy a megkezdett munkát be is tudja fejezni. Elengedhetetlen, hogy megmutassuk az eszközök pontos használatát. Mintakövetés révén jól szoktathatjuk a gyermekeket a tisztaság megtartására is.

A téri tapasztalatszerzést szolgálva a gyermeket mindig bevonjuk az átalakítási munkálatokba (ünnepek előtt, kitalált játék előkészületénél). Éreztetjük velük, hogy szükség van rájuk, javaslataikat elfogadjuk.

Jó pedagógiai alapot adnak: az évszakok változásai, a természet szépségei, a gyermekek által megérthető világ tárgyai és eseményei.

Az óvodapedagógus feladata:

- Biztosítani kell, hogy már az óvodába lépés első pillanatától kezdve a gyermeket harmonizáló, szemlélődésre, alkotásra ösztönző, esztétikus tárgyak vegyék körül, ezáltal az önkifejezés lehetőségeit megteremtjük számára.
- A gyermekek ösztönzése az élmény- és fantáziaviláguk képi kifejezésére.
- A korszerű, fejlesztést elősegítő módszereinkkel a természet szépségeinek megvártatása, a gyermek által elérhető világ tárgyainak, eseményeinek megjelenítése.
- Az alkotó tevékenységek tartalmának, minőségének fejlesztése.
- A változatos és sokrétű tevékenykedtetés zavartalan biztosítása.
- Megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, mintázás és a kézi munka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.
- A gyermekek esztétikai érzékenységének, szép iránti nyitottságának, igényességének alakítása.
- Gazdagítani a gyermekek tér-, forma- és színérzékét.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek sokféle, változatos tapasztalatot gyűjtenek, melyeket az ábrázolás területén biztonsággal használnak.
- Örömmel vesznek részt az ábrázoló tevékenységekben.
- Megjelenítik élményeiket, képzeletük, fantáziájuk világát.
- A megismert technikák alkalmazásával képesek kreativitásuk kibontakoztatására.
- Munkájuk színes, részletekben gazdag, alapos, igényes.
- Képesek kompozíció megvalósítására.
- Fogékonyak a szép iránt, észreveszik környezetük esztétikus tartalmait.

5. Mozgás

A gyermek lételeme a mozgás. A mozgás, mint életkori sajátosság a nap folyamán bármikor és bárhol beépíthető az óvodai nevelésbe.

Tudjuk, hogy a mozgás minden formája élményt nyújt. Minden egyes új feladat kihívás a gyermek számára, a sikeres végrehajtás pedig növeli a gyermekek önbecsülését, magabiztosságát.

Az egész gyermekkorban jelentős szerepet tölt be a mozgás, mivel az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza.

A különböző mozdulatok, mozdulatsorok begyakorlásával testükön keresztül tapasztalják meg a világ törvényszerűségeit. A gyermek miközben mozog, fejlődik csont- és izomrendszere, finomabbak lesznek mozdulatai. A mozgás segíti az idegrendszeri érést, az egyensúlyérzék stabilizálódik. A téri viszonyok és a különböző formák megismerésével gyarapodnak ismeretei, testképük erősödik, kialakul a laterális dominancia. Szociálisan is fejlődnek, erősödik én-képük, önbizalmuk, önértékelésük, alkalmazkodó képességük.

A sokszínű, változatos és örömteli, fizikai és érzelmi biztonságban zajló gyakorlati formákkal, játékokkal segítjük elő a gyermeki személyiség fejlődését a mozgásos

tartalmakon belül a funkcionális megértésre törekedve. Ezzel biztosíthatjuk a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatását.

Óvodánkban kiemelten foglalkozunk az egészséges életmódra neveléssel, a mozgásfejlesztéssel. Fontosnak tartjuk, hogy gyermekeink az óvodai nevelés minden napján – az egyéni szükségleteket figyelembe véve – minél több időt töltsenek a szabadban tornával, kötetlen mozgással, játékkal, kirándulással.

Változatos mozgásos tevékenységek szervezésével szeretnénk kialakítani a gyermekekben azt az igényt, hogy minden nap, rendszeresen mozogni jó és egészséges. Ennek eredményeként a fizikailag aktív életvitel tartós magatartássá válik felnőttkorban is.

A mozgásfejlesztés területei:

- Spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységek teremben és szabad levegőn
  - Irányított mozgásos tevékenységek
  - Egészségfejlesztő testmozgás / mindennapos testnevelés
  - Szervezett kötelező testnevelés foglalkozás
- A spontán, szabad játék keretében végzett mozgásos tevékenységek az önálló, felfedezéssel, kísérletezéssel formálódó funkcionális mozgáskészségek /természetes mozgások/ fejlődése mellett a gyermekek egész személyiségfejlődésével közvetlen kapcsolatban állnak. A kisgyermeknek szüksége van a szabad mozgásra, hiszen csak így ismeri meg helyesen környezetét és önmagát. A mozgásban kiszélesíti tapasztalási horizontját, érzi, hogy mi történik belül és rajta kívül. Az egészséges testi, lelki fejlődés fontos feltétele a spontán mozgás öröme, a tanulás iránti természetes kedv. A sokszínű, változatos, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formák, a támogató fejlődési légkör pozitívan hatnak a gyermekek fejlődésére. Minden gyermekben megvan a cselekvési vágy és a világmindenség megismerésének igénye, csak annak kibontakozását kell elősegítenünk.
- A szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. Igyekszünk minél több lehetőséget biztosítani arra, hogy alkalmasak legyenek a gyermekek a váratlan helyzetekben való biztos mozgásokra. Legyen saját, önálló elképzelésük is a mozgásigényük kielégítésére, akár természetes környezetben, az udvaron vagy a teremben.
  - A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás / mindennapos testnevelés/, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszköze, /észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás, szerialitás, intermodalitás /. Széleskörű mozgástapasztalatot biztosítunk a tervezéssel, szervezéssel, hogy minden gyermek számára egyaránt élményt, sikert és tanulási lehetőséget jelentsen a játék az élményszerű körülmények között. A játékban, azon belül a szabad játékban spontán megjelenő mozgásos tevékenységekre, az egészségfejlesztő testmozgásra óvodai nevelésünk minden napján – az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve – minden gyermek számára lehetőséget biztosítunk. Törekednünk kell a gyermeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

A korszerű mozgásfejlesztés, a fejlődésközpontú testnevelés feladatai:

- A természetes mozgáskedv megerősítése.
- Élményt nyújtó, teljes személyiségre ható fejlesztés.
- Pozitív kompetenciaérzet kialakítása.
- A gyakorlással tanulható és fejleszthető elemekre, funkciókra való koncentráció teljesítmény és versenykényszer nélkül.

- Feladatunk, hogy maximális lehetőséget biztosítsunk arra, hogy a gyermekek egyéni tempójuknak megfelelően sokat gyakorolhassák a különböző mozgásformákat.

A gyermekek fejlődéséhez olyan környezetet kell kialakítanunk, amely minél több örömet nyújtó, életkoruknak megfelelő és egyben képességeiket fejlesztő tevékenységre motiválja őket. Arra törekszünk, hogy minden gyermek megtalálja a képességeinek legmegfelelőbb mozgásformát, mindezt különböző nehézségű, differenciált feladatok adásával segítjük elő. A gyermekek mozgásigényének folyamatos kielégítését a változatos napi – és heti rendünkben biztosítjuk.

- A testnevelés foglalkozások anyagát a 3 – 7 éves korosztály számára atlétikai, torna és játék jellegű gyakorlatokból állítjuk össze.

A folyamatosan felépülő mozgásrepertoár, a természetes hely - és helyzetváltoztató valamint a finommotoros mozgások mindennapokban állandóan jelen lévő felfedezése, megtapasztalása, a próbálkozásokon keresztüli gyakorlása a biztosítéka annak, hogy a megfelelő időben a megfelelő mozgástevékenységet végeztessük és ne a tökéletességre törekedjünk. Elsősorban olyan készségeket, képességeket szeretnénk kialakítani, amelyek elősegítik az egyre pontosabb mozgások elvégzését.

Az életkori sajátosságoknak, egyéni képességeknek megfelelően összeállított anyagban minden gyermek számára lehetőséget kínálunk a saját képességeinek, tanulási szintjének, biológiai életkorának megfelelő saját tempóban való fejlődéshez. Változatos formában eszközzel, de eszköz nélkül is végezzük a fejlesztő gyakorlatokat.

A gyerekek nagyon élvezik a labda, karika, kötél, bot, szalag, kendő, babzsák, pad, az egyéni és páros gyakorlatokat.

A szem-kéz, szem-láb koordináció, a térérzék, az alaklátás és formaállandóság fejlesztésére beiktatjuk a különféle akadályokat, vonalak kerülését, magasabb eszközre való fel – lelépést. A járással, futással az irányváltás mozzanatait fejlesztjük.

Fejlesztésünk fontos eszköze a ritmus érzékeltetése, amikor a mozgás irányát, erejét, helyét és az erő kifejtés idejét is szabályozzuk.

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, az egészséges fejlődést. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában. Felerősítik és kiegészítik a gondozás és az egészséges életmódra nevelés hatásait.

- Mind a spontán, szabad játékban végzett mozgásos tevékenységekhez, mind az irányított mozgáshoz, fejlesztéshez megteremtjük a feltételeit annak, hogy a különböző mozgásformákat balesetmentes körülmények között, kedvük szerint gyakorolhassák a gyermekek, kipróbálhassák önmagukat, felfedezhessék testük összes lehetőségét. Mindezekhez biztosítjuk a megfelelő helyet, időt, eszközöket és ötleteket.

Célunk, hogy a testnevelés foglalkozásokon a gyermekek a lehető legtöbb pozitív mozgástapasztalat begyűjtésével egész életre elkötelezzék magukat a fizikailag aktív életmód mellett

A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének – a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás – fejlődésére.

Sikerkritériumok:

- Megalapozzuk az egészséges életvitelt.
- A tornával, mozgásos játékokkal fejlődik a gyermekek természetes mozgása, szeretnek mozogni.
- A gyermekek szervezete sokoldalúan, arányosan fejlődik.
- Az egészséges életmódot erősítő tevékenységek végzése közben odafigyelnek társaikra.

Az óvodapedagógus feladata:

A természetes mozgások segítségével:

- a testi képességek magasabb szintre emelése,
- a motoros képességek fejlesztése,
- a vázizomzat erősítésével a gyermeki szervezet teherbíró képességének biztosítása,
- a helyes testtartás kialakítása, a szép mozgás iránti igény felkeltése, kielégítése,
- segíteni a térben való tájékozódás, alkalmazkodó képesség kialakulását,
- a játékokon keresztül a személyiségük, akarat tulajdonságaik alakítása.
- derűs légkör, jó hangulat biztosítása, amely a gyermekek számára pozitív élményt nyújt, ezzel újabb cselekvésre készíti őket,
- az aktuálisan szükséges tornaszerek és egyéb kellékek gondos előkészítése,
- odafigyelés a gyerekek időjárásnak, hőmérsékletnek, kényelmének megfelelő öltözképre,
- a gyermekcsoport általános fejlettségének és a gyermekek fejlődési ütemének figyelembe vétele,
- különböző nehézségű differenciált feladatok adása, mellyel elősegítjük, hogy minden gyermek megtalálja a képességeinek legmegfelelőbb mozgásos feladatokat.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek mozgása összerendezettebbé, harmonikusabbá válik, testtartásuk megfelelő, tapasztalatokat szereznek a mozgás különböző területein.
- Térbeli, időbeli tájékozódó képességük fejlődik, megszeretik és igénylik a mozgást.
- Megismerik a gyerekek a mozgásfejlesztő eszközök használatát, különböző, változatos tapasztalatot szereznek az eszközökkel kapcsolatban.
- Önállóan is szerveznek versenyjátékokat, labdajátékokat.
- A különböző mozgásformák során kialakul az alkalmazkodóképességük.
- Örömmel vesznek részt a mozgásos tevékenységekben.

6. A külső világ tevékeny megismerése

Gyermekeink születésüktől fogva tapasztalatokat szereznek az őket körülvevő világról, a környezet formai, mennyiségi és téri viszonyairól, Ebben a megismerési folyamatban pozitív érzelmi viszonyuk alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz közben fejlődik megfigyelőképességük, képzeletük, gondolkodásuk, a beszédmegértő és nyelvi kifejező képességük.

A közös élményszerzési lehetőségek során alakul társas magatartásuk, érzelmi kötődésük a szülőföldhöz, társaikhoz, a felnőttekhez, melyben példaértékű a velük foglalkozó felnőtt viszonya az objektív világhoz. A környezet iránti esztétikai fogékonyságuk sokoldalúan fejleszti személyiségüket. A természet a gyermekre ösztönző erővel hat. Környezetünk gazdagsága kifogyhatatlan tárháza a játéknak, munkának, tanulásnak.

A külső világ tevékeny megismerése során a gyermekek a családból hozott tapasztalatait, egyéni élményeit felhasználva változatos tevékenységeket biztosítunk spontán és szervezett keretekben. Szituációs játékokkal, sok tapasztalatszerzéssel szeretnénk gazdagítani a gyermekek problémaérzékenységét és problémamegoldó képességét.

Arra törekszünk, hogy a gyermek minél több érzékszervén keresztül teljes egészében tapasztalja meg és tevékenységein keresztül komplexen, ismerje meg az ezerarcú természetet. A környezettudatosság nem más, mint személy szerinti tudatos felelősségvállalás, tájékozottság, érzékenység a közvetlen és tágabb környezetünkkel, élőhelyünkkel szemben. Ennek a felelős gondolkodásnak, cselekvésnek az átadása óvodásaink számára mára létszükségletté vált, hiszen csak így várható az évek múlásával is környezetükre igényes, természetet szerető, tisztelő és védő felnőtté válásuk.

Célunk akkor lesz elérhető, ha már óvodás korban érzékennyé tesszük őket a környezeti problémák iránt és szokásokat alakítunk ki bennük, amelyek egy életen át elkísérik őket.

Azon fáradozunk, hogy játékos tevékenységeken keresztül jussanak a gyermekek tapasztalatokhoz, információkhoz, a környezetet megfigyelve, felfedezve az óvoda udvarán és az óvodán kívüli természeti és épített környezetben.

A játék szerepét a környezeti nevelésben is felbecsülhetetlen értékűnek tekintjük. A játékot kapcsoljuk az évszakokhoz, az ünnepkörökhöz, az óvodai – családi eseményekhez.

Lakóhelyünk és környékének, Kemenesaljának megismerésében kiemelt helyet kap a Ság hegy, mint tájvédelmi körzet. Ismerjék meg az itt élő embereket, a helyi hagyományokat, néphagyományokat, szokásokat, a családi, a tárgyi kultúra értékeit – ezek szeretetét és védelmét is.

A környezet megismerésében az alábbi területeken biztosítjuk a tapasztalatszerzést és feldolgozást:

- a társadalmi környezet megismerése
- a természeti környezet megismerése
- környezetvédelem
- környezetünk formai és mennyiségi viszonyai (matematikai nevelés)

6.1. A társadalmi környezet megismerése

A gyermekek az óvodába lépéstől fokozatosan ismerik meg szűkebb és tágabb környezetüket. Megismerkednek óvodánk helyiségeivel, udvarával, az itt dolgozó felnőttekkel, társakkal. A tapasztalatszerzési lehetőségek bővítésével megismerik városunk fontosabb intézményeit.

Ismeretekkel rendelkeznek a családról, a családtagok egymáshoz való viszonyáról (szeretet, tisztelet, érdeklődés). Megtanulják a gyermekek a családtagok nevét, lakásuk címét, a családtagok foglalkozását.

Ismerkednek testükkel, megnevezik és megmutatják magukon és másokon is a fontosabb testrészeket, érzékszerveket. Az egyes tevékenységek közben megismerkednek funkciójukkal, védelmükkel, ápolásukkal. Az óvodánkat rendszeresen látogató orvos és védőnő munkájával közvetlenül ismerkednek meg gyermekeink.

Lakóhelyünk és környékének megismerése céljából szervezett sétákon gyakorolják a gyerekek a gyalogos közlekedést, a kirándulásainkon, az autóbuszon, vonaton való közlekedést és viselkedési szabályokat sajátítják el.

A napszakokhoz kapcsolódó tevékenységek során kialakul a gyerekek szokásrendjében az energia-, víz takarékosagra szoktatás - megfigyelések a természetes energiaforrásokkal kapcsolatosan (szélkerék, vízenergia).

6. 2. A természeti környezet megismerése

Folyamatosan megfigyeljük az évszakok jellegzetességeit, az időjárás változásait – hatásukat növényekre, állatokra. Megfigyeljük a környezetünkben található növényeket (fák, bokrok, virágok), azok fejlődését. Tapasztalatokat szereznek a gyerekek a gyümölcsökről, zöldségfélékről (szín, forma, alak, íz, fogyasztási mód).

Az állatokat lehetőség szerint természetes környezetükben figyeljük meg (házi-, vadon-, és vízben élő állatok).

Óvodai nevelésünk szellemében hisszük, hogy csak az óvónő nevelhet természetszerető és óvó gyermeket, aki maga is ismeri, szereti és védi környezetét.

6. 3. Környezetvédelem

A környezetvédő és a természetet szerető ember személyiségének alakítását, formálását már óvodás korban kell elkezdni. Megteremthetjük az érzelmi vonzódást a természet iránt és ekkor a szokásokat is megalapozhatjuk. Olyan gyermekeket kell nevelnünk, akiknek a környezetvédelem nemcsak plakát, hanem ÉLETMÓD is lesz. Kíváncsiságuk révén új ismeretekre tesznek szert, amit óvónői irányítással, szervezett keretek között megerősítünk, mert a rácsodálkozás élményétől a megismerésen keresztül vezet az út a környezet megszeretéséhez és megóvásához.

Sajnos már az óvodás gyermekek is egy túl gépesített világban nőnek fel. Ezért fontos számunkra, hogy a gyermekeket olyan hatások ériék az óvodás évek alatt, hogy a kutakodásra, felfedezésre készítsék őket, ne a TV-n, számítógépen keresztül akarják felfedezni a világot. A környezetvédelem lehetőségei bennünk élnek, csak érzékenyen, cselekvően kell reagálnunk. Nagyon fontos, hogy az óvónő partnert keressen és találjon a szülőknél, mert nevelőmunkánk csak akkor lehet sikeres, ha óvodánk és a szülői ház pozitív hozzáállása segíti közös célunk elérését.

“Apró lépés a világnak, nagy lépés óvodánknak”

Zöld jeles napjaink, hagyományaink tevékeny megismerésével olyan örök érvényű értékeket kívánunk közvetíteni, amely által a gyerekek kellő információt gyűjthetnek a környezetükről, a körülöttük lévő élővilágról, azok szépségéről és védelméről.

A célok elérését szolgáló feladatok és tevékenységek

- A csoportszobáknak legyen egyéni arculata - sok növény, dekorációk, alkalmas hely a kirándulásokon gyűjtött kincseknek.

- Domináljon az egyszerűség, praktikusság, természetes anyagok, az udvaron többfunkciós, környezetbarát mozgásfejlesztő játékok.
- Lakóhelyünk és környéke fontosabb nevezetességeinek megismerése: Szentháromság tér (szobrok, szökőkút, templom), Romtemplom - ezek óvására, megbecsülésére nevelés.

A természeti környezet megismerését szolgáló programjaink:

- Állatok napja - október 4. - falusi gazdasági udvar, kisállat kereskedésbe látogatás.
- Madarak, fák napja - május 10. - séták, kirándulások
- Folyamatos gondoskodás a madarokról az évszaknak megfelelően.
- Alkalmi túrák, kirándulások szervezése.

Környezetvédelmi programjaink:

- Takarítás napja - szeptember 23. - Udvarrendezés, óvodán belüli tapasztalatok, szelektív hulladékgyűjtő szigetek meglátogatása.
- Víz napja - március 22. - Látogatás a Téglagyári tóhoz, vizes játékok.
- Föld napja - április 22. - Kirándulások, túrák - gyalog vagy kerékpárral, futás, újrahasznosított termékekből kiállítás.
- Környezetvédelmi világnap - június 5. - autómentes nap, természetbarát termékek felhasználására ösztönzés.

6. 4. Környezetünk formai és mennyiségi viszonyai

A matematikai nevelésnek az értelmi fejlődés folyamatában, a valóság formai és mennyiségi viszonyainak megismerése során van nagy szerepe. A megismerő és problémamegoldó tevékenység élményt jelent a gyermekek számára. Az érdekességek, közös vonások felismerése a matematikai összefüggésekben, a probléma megoldásában rejlenek. A gyermek fejlettségéhez mért érdekes feladat vagy problémahelyzet felkelti érdeklődésüket, fejlődik gondolkodásuk, konstruáló képességük, kreativitásuk.

A mozgás, a játékokkal való tevékenykedés kiemelkedő szerepet játszik a matematikai tapasztalatszerzésben. A cselekvéseikhez kapcsolódó képi és nyelvi információknak fontos matematikai elemei lehetnek.

A játékos tanulási helyzetek nemcsak az értelmi fejlődést segítik, hanem a testi és érzelmi fejlődést is. Az eredményes matematikai nevelés hatására a gyermekek mernek és tudnak véleményt mondani, kapcsolatot teremteni társaikkal, felnőttekkel. Nő figyelmük tartóssága, erősödik akaratuk, fegyelmük.

Az összehasonlítás a tárgyak, jelenségek, személyek jobb megismerését szolgálja a tulajdonságok feltárásával, egyben probléma megoldási lehetőség is.

A gyermekek matematikai ismeretei nem a számokkal kezdődnek, hanem tárgyak, személyek, jelenségek együttesével, amelyeket összefűz valamilyen tulajdonság.

A gyermekek nagytükről előtt mozognak, utánozzák a társak felnőttek mozgását, így ismerkednek a nagymozgásokkal, finommozgásokkal, a térbeli és síkbeli mintákkal.

Az utánzás tudatosítja a gyermekekben a geometriai tulajdonságokat. Az óvodás gyermek számára a geometriából annyi ismerhető meg, amennyit érzékszerveivel, motoros manipulációival felfog. A térbeli viszonyok megállapításakor saját helyzetükből indulnak ki, önmagukhoz viszonyítva nevezik meg a tárgyak helyét, a mozgás irányát.

Változatos térformákat kínálnak a népi gyermekjátékok (kör, kétféle haladási irány, kívül-belül, középen).

Sikerkritériumok:

- A sokoldalú tapasztalás és élményszerzés segítségével olyan szokások alakulnak ki, amelyek megalapozzák a gyermekek környezettudatos magatartását és életvitelét, s azokat tevékenységeiben alkalmazza.
- Elindul a szemléletváltás a gyermekek környezeti kultúrára való nevelésében.
- A környezet megismerése mellett annak óvására, szeretetére, védelmére is képessé válnak a gyermekek. Elsősorban az érzelmekre építve pozitív szokások és viselkedési formák alakulnak ki.
- A társadalmi elvárások mellett a helyi lehetőségekhez, elvárásokhoz való alkalmazkodás harmóniája alakul, amellyel hozzájárulunk a lokálpatriotizmus kialakításához.
- Kialakítjuk a gyermekekben az emberi munka révén létrehozott értékek megőrzésének, a kialakított rend megóvásának, megbecsülésének igényét.
- A gyermekek értelmi képességei fejlődnek: tapasztalás, emlékezés, konstruálás, ítélőképesség.
- Felkeltjük a gyermekek érdeklődését a matematikai információk iránt.
- Megvalósul a külvilágról szerzett tapasztalatok feldolgozásával a gyermek értelmi és érzelmi fejlődése.

Óvodapedagógus feladatai:

- Megismertetjük a környező világot az óvodás korosztállyal.
- Lehetőséget adunk a minél több érzékszervvel történő megtapasztalásra.
- A fejlődés eltérő üteméből következik, hogy jelentős eltérések lehetnek a gyermekek között. Biztosítjuk a tevékenységek tárgyi, hangulati feltételeit, hogy a gyermekek minél aktívabban vegyenek részt a környezetük megismerésében.
- Mivel a foglalkozások nagy része természetes környezetben zajlik, hosszabb megfigyelések után olyan tevékenységeket szervezünk, ahol tapasztalataikat a gyermekek feldolgozzák.
- A foglalkozások szervezeti formája komplex, kötetlen vagy kötött. Tekintettel vagyunk az egyéni eltérésekre, így sort kerítünk a felzárkóztató fejlesztésre egyéni vagy kiscsoportos formában.
- Felhasználjuk a váratlan helyzetekből, eseményekből adódó tapasztalatszerzési lehetőségeket.
- Alkalmat teremtünk a környezetünkben élő emberek szokásainak, tevékenységeinek megismerésére.
- Folyamatos megfigyeléssel lehetőséget biztosítunk a természet változásainak meglátására, az ok-okozati összefüggések felfedezésére.
- Segítjük a környezethez való pozitív viszony kialakítását.
- Olyan helyzeteket teremtünk, ahol a gyermekek problémamegoldó gondolkodása fejlődik. Rávetjük a gyermekeket a hasonlóságok, különbségek, összefüggések észrevételére.
- Ismereteik szóbeli kifejezésének erősítése.
- A gyermekek játékába, mindennapi tevékenységeikbe ágyazva használjuk a matematikai fogalmakat.
- Elősegítjük a gyermekek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.
- Környezettudatos magatartás formálására törekszünk, ezáltal elkötelezzük magunkat a fenntarthatóság pedagógiája iránt.
- Kiemelten kezeljük az egészség és környezet összefüggéseinek megismertetését.

- Természetbarát termékek használatára, természeti környezet védelmére, lakó- és óvodakörnyezet közös megóvására ösztönözzük a gyermekeket.
- Kihasználjuk az óvodán kívüli ismeretterjesztés lehetőségeit, felkeltjük a globális összefüggések iránti igényt gyermekeinkben.
- Példamutató magatartásunkkal ösztönözzük a gyermekeket az anyag és energiatakarékosságra, a csoportszoba, mellékhelyiségek, udvar tisztaságának megőrzésére.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek tudják lakásuk címét, szüleik nevét, foglalkozását.
- Betartják az elemi közlekedési szabályokat.
- Ismerik a vízi, légi, szárazföldi közlekedési eszközöket.
- A gyermekek ismerik a környezetükben levő intézményeket, üzleteket.
- Felismerik a jelenségek között az elemi összefüggéseket.
- Az ismert állatokat csoportosítják élőhelyük, külső jegyeik alapján.
- Az ismert gyümölcsöket, zöldségféléket megnevezik.
- Megkülönböztetik az évszakokat, napszakokat, tudják főbb jellemzőiket.
- Megnevezik az emberi testrészeket, érzékszerveket, azok funkcióit.
- Szívesen vállalkoznak felismert vagy felvetett probléma megoldására.
- Képesek válogatásra, összehasonlításra, sorba rendezésre. Megfelelően alkalmazzák az összehasonlítás eredményét kifejező szavakat.
- Azonosítani tudnak különböző helyzetű, azonos alakú tárgyakat, síkbeli alakzatokat.
- Helyesen alkalmazzák a névutókat, ismerik az irányokat, tudnak irányt követni.
- A külső világ megismerése során sokoldalú tapasztalatot szereznek a gyerekek, amelyek szorosan kapcsolódnak minden tevékenységi formához. A spontán szerzett tapasztalatokat, ismereteket az irányított tevékenységek közben hasznosítják.

7. Munka jellegű tevékenységek

Az óvodai élet, tevékenységi formái között a munka jellegű tevékenység is gyermekeink személyiségfejlesztésének fontos eszköze. A munka jellegű tevékenységek a játékkal és a cselekvő tanulással sok vonatkozásban azonosságot mutatnak, önként vállalt, játékos tevékenységek. Kezdetben játékként élük meg, de később ez szét is válhat. Az óvodáskor végéig a munka játékos jellegű marad. Támaszkodunk a játékkal megegyező sajátosságokra, erősítjük a pozitív érzelmeket, melyek a munka elvégzésére készítetik gyermekeinket.

A munka célirányos tevékenység, felelősséggel jár, fejleszti az értelmi képességeket, a környezet megismerésének eszköze. Tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekekkel való együttműködést és folyamatos pozitív értékelést igényel.

Ez az a terület, ahol az eredmény és az erőfeszítés kapcsolata szemmel látható, közvetlenül érzékelhető a gyermekek számára. A gyermek a munka jellegű tevékenységek során megéli a közösségért való tevékenykedés örömét is, ami a normák, értékek, szabályok kialakulásához, beépüléséhez vezet.

A munka jellegű tevékenységek sajátosságait csak fokozatosan, a munkavégzés folyamatában az óvodai élet folyamán alakítjuk ki.

A munkavégzés lehetőségei:

- az óvodai életet végigkísérő önkiszolgáló munka, amely a gyermekek önállóságát, önfegyelmét, kitartását, feladattudatát fejleszti

- a játékban megjelenő, önmaguk és társaik valós szükségleteit kielégítő munkák, a gyermekek önként vállalt, alkalmi tevékenységei (salátakészítés, sütés, stb.)
- a csoporthagyományok ápolásához kapcsolódó munkák (ünnepi készülődések, takarítás, díszítés, a terem átrendezése, ajándékkészítés).
- az önként vállalt és kisebb csoportokban is végezhető alkalmi megbízatások
- együttműködés a szülőkkel a csoportokért felvállalt munkában

A munka jellegű tevékenységek tartalma:

- Önkiszolgálás
- Naposi munka
- Környezet-, növény- és állatgondozás
- Segítés az óvónőknek, felnőtteknek
- Alkalmi munkák

Az önkiszolgálás: Amikor a kiscsoportos gyermekek hozzánk jönnek, nagy szükségük van a felnőttek segítségére testápolásban, öltözködésben, étkezésben egyaránt. Fokozatosan, lépcsőről lépcsőre haladva sok türelemmel, odafigyeléssel, dicsérettel jutnak el odáig, hogy igénylik a tisztaságot önmagukkal, ruházatukkal, használati tárgyaikkal szemben is. A mi személyes példamutatásunk gyermekeink számára a legjobb ösztönző erő.

Hagyjuk, hogy óvodásaink a saját személyükkel kapcsolatos minden teendőt próbáljanak önállóan elvégezni fejlettségükhöz képest a lehető legkorábban, amikor képesek rá. Arra törekszünk, hogy mire iskolába kerülnek gyermekeink, addigra önmaguk is képesek legyenek mindennapi szükségleteik életkoruknak megfelelő önálló kielégítésére.

A naposi munka: A naposi munka önként vállalt, a közösségért végzett tevékenység. A naposság feltétele a feladattudat kialakulása és a nagyfokú figyelemösszpontosítás. Minden gyermeknek csak annyi feladatot adunk, amely teherbírásának megfelelő, amelyet szívesen és örömmel végez. A naposok feladatait fokozatosan növeljük, s arra buzdítjuk őket, hogy egyre önállóbbak legyenek.

Fokozatosan növeljük a naposok munkáját új tennivalókkal: foglalkozási eszközöket, udvari játékokat a megjelölt helyre tegyék, az öltöző, mosdó rendjének helyreállításában segítenek. Biztatjuk a gyermekeket, hogy próbálkozzanak a napos társukkal együttműködni, nyújtsanak segítséget egymásnak.

A gyermekek munkáját mindig reálisan, konkrétan értékeljük. Kiemeljük a pozitív dolgokat, de észrevesszük a hiányosságokat is. Az elvégzett munka értékelésébe bevonjuk gyermekeinket, ezzel is segítve reális önértékelésük kialakulását.

Környezet-, növény- és állatgondozás: Óvodánk udvarának gondozásában is tevékenyen részt vesznek gyermekeink.

A madarakról való gondoskodás, eleség gyűjtése kedvelt tevékenysége a gyermekeknek. Télen folyamatosan töltjük meg madáreleséggel madáretetőinket.

Segítés az óvónőknek, felnőtteknek, alkalmi munkák:

Egy része szabályosan ismétlődik, mint az ünnepek előtti közös készülődés, ajándékkészítés, másrészt esetleges, alkalomszerű munkák, megbízatások elvégzése.

Sikerkritériumok:

- Ha a gyermek a naposi vagy egyéb munkát örömmel, szívesen, aktív tevékenység keretében teszi.
- Fejlődik a gyermekek személyisége, együttműködő képessége. Sikerül elősegíteni az életre való felkészülésüket, a társadalmi gyakorlat megismerését.
- Amennyiben a tapasztalatszerzés és a környezet megismerése során kialakulnak a gyermekben a munkavégzéshez szükséges attitűdök, képességek, tulajdonságok valamint a kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság és kötelességteljesítés.

Óvodapedagógus feladatai:

- A tartalmilag gazdag, változatos feladatok által biztosítjuk az állandóságot, folyamatosságot.
- Tiszteletben tartjuk az önkéntesség elvét, megkeressük a visszautasítás okát.
- Figyelembe vesszük az egyéni sajátosságokat, minden gyermekre a képességeinek megfelelő feladatot bízunk, elég alkalmat adva a gyakorlásra.
- A kisebb csoportokban végzett munka során észrevétlenül alakítjuk a közösségi kapcsolataikat, ezáltal hozzájárulunk ahhoz, hogy szívesen dolgozzanak együtt csoporttársakkal, barátokkal.
- Kialakítjuk a gyermekek igényét az együtt tevékenykedésre, de ha szeretnének egyedül is, alkothatnak.
- Igyekszünk elérni, hogy a szülők a gyermeket egyéni sajátosságai alapján vonják be otthon is a közös tennivalókba.
- Tudatos pedagógiai szervezés, a gyermekkel való együttműködés, mely konkrét, reális, önmagához mérten fejlesztő értékelést igényel.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek szeretnek közösen tevékenykedni, teljesítik vállalt kötelezettségeiket.
- Szívesen segítenek a felnőtteknek és társaiknak.
- Önállóságra törekcszenek munkavégzésük során.
- Meg tanulnak önállóan dönteni, a feladatokat egymás között megosztják.
- Kialakul igényük a környezetük tisztasága iránt, a csoport értékeinek megóvására.
- Képessé válik saját és mások reális elismerésére, értékelésére.

8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Cél:

A gyermek közvetlen környezetéből származó tapasztalataira, kíváncsiságára, utánzási hajlamára, élményeire, érzelmi beállítódására épített tartalmak megismerése, a tanulási képességeket meghatározó pszichikus funkciók differenciált fejlődése, mely a teljes személyiség fejlődését támogatja. Elsődleges cél a gyermeki kompetenciák fejlesztése támogató környezet megteremtésével és a gyermeki előzetes tapasztalatok figyelembevételével.

A tanulás folyamatos, elsősorban utánzásos, spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja, s az egész óvodai nap folyamán adódó természetes és az óvónő által szervezett helyzetekben valósul meg. Magatartás és viselkedéstanulás, tapasztalatok és ismeretek elsajátítása.

Az óvónő egyrészt a természetes, spontán helyzeteket használja fel a gyermekek tanulásának elősegítéséhez, másrészt maga is teremt tanulást elősegítő szituációkat, játékhelyzeteket vagy kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Az érdeklődő gyermekek belső motiváció és nem külső kényszer hatására vesznek részt a megismerő folyamatokban. Óvodai nevelésünk a konkrét tapasztalatszerzést a hatékony cselekedtetéssel társítja és minden gyermek számára biztosítja a korának megfelelő tudást. Az óvodai játékos tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése, attitűdök erősítése és a képességek fejlesztése, melyek a tevékenységekben biztosítják a felfedezés örömét és lehetőségét. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezetben építi a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire.

A programban a szabad játék fogalmának használata jelzi azt, hogy a gyerekek önként vállalt tevékenységei időtartamban is dominánsak a nap folyamán. Ugyanakkor a szabad játék mellett, ugyanabban a tevékenységrendszerben a gyerekek választási kezdeményezései, s az óvodapedagógus felajánlásai a játékos tanulás sajátos formáit eredményezik. Az óvodapedagógus által felajánlott tevékenységekben, az óvodapedagógus szempontjából vannak megkötések. A döntés kötelező, a választás szabad. A gyerekek a folyamatot önállóságuktól és kreativitásuktól függően, szabadon alakítják. Ezek a tevékenységek integrált műveltségtartalmai tervszerűbben közvetítő, kezdeményezett vagy irányított játéknak is minősíthetők.

A tanulást a nevelés szerves részének tekintjük, ezért a nevelés és tanulás tervezésében a komplex gondolkodásmód, az egymáshoz való kapcsolódás a fontos. A gyermeki ismeretek bővítésekor egyenrangúnak tekintjük a spontán, játékos tapasztalatszerzést és a cselekvéses tanulást.

Sikerkritériumok:

- A gyermekek értelmi képességei fejlődnek (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás).
- Sokoldalúan, több nézőpontból és többoldalú megközelítéssel hoztuk közel a gyermekhez a természeti és társadalmi környezethez kapcsolódó ismereteket.
- Kielégítettük a gyermekek kíváncsiságát, megismerési vágyát.
- Megfelelően fejlesztettük a gyermekek önállóságát, kitartását, pontosságát, feladattudatát, a sokféle sikerélményt is biztosító tevékenykedtetéssel.

Óvodapedagógus feladatai:

- A gyermekek egyéni képességeinek figyelembe vételével a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, kreativitására építve komplex tevékenységek szervezése.
- Olyan lehetőségek felkínálása a gyermekeknek szituációk átélésére, ahol megismerhetik a felfedezés, kutatás örömét.
- A sokféle, sikerélményt is biztosító tevékenykedtetéssel a gyermek önállóságának, figyelmének, kitartásának, pontosságának, feladattudatának fejlesztése.
- A gyermekek kreativitásának erősítése.
- A tanulás irányítása során személyre szabott pozitív értékeléssel segítjük a gyermekek személyiségének kibontakozását.

VI. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a gyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet.

Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, melyben az iskolában óvodásból iskolássá szocializálódik.

A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembe vétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: test, lelki és szociális érettség, amelyek mindegyike egyaránt szükséges a sikeres iskolai munkához.

- A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Mozgása összerendezettebb, harmonikusabb. Erőteljesebben fejlődik mozgáskoordinációja és finommotorikája. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan tudja irányítani.

- A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődéssel áll készen az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez.

Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és akusztikus differenciációnak a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának. Megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő az időtartama. A felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés. Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem. A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél. Gondolatait mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni. Különböző mondat szerkezeteket, mondatfajtákat használ, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat. Végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.

Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről.

Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.

Elemi mennyiségi ismeretei vannak.

- Óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára.

A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek, kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre a felnőttekkel és társaival egyaránt.

A szociálisan érett gyermek egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését.

Feladattudata kialakulóban van – ez a feladat megértésében, feladattartásában, a feladatok egyre eredményesebb szükség szerint kreatív elvégzésében nyilvánul meg, kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet. Megteremtődnek az iskolába lépéshez szükséges belső pszichikus feltételei.

A három éves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

VII. ÓVODÁNK HAGYOMÁNYOS ÜNNEPEI, PROGRAMOK

Óvodai életünket, a játékokat, a tapasztalatszerző alkalmakat, az évszakok adta lehetőségek köré építjük, szervezzük. Az évszakok változása adja nevelésünk meghatározó ciklusát.

Az évszakokat ritmikus váltakozással, a jellegzetességeiket hordozó ünnepek és a hétköznapok tagolják. Óvodánkban a készülődés gazdag tartalommal tölti ki az ünnepek előtti időszakot. Hétköznapjainkat az ünnepek képzeletkörében játsszuk, ismerkedünk történeteikkel, mítoszaikkal, az ünnepi alkalmak mondókás – énekes népi játékhagyományával, vizuálisan is megjeleníthető szokásaival.

A készülődés, az ünneplés óvodai rendjének kialakításakor szem előtt tartjuk, hogy a magyar néphagyományos kultúrájával minden ünnepnek jelentősége van.

Az ünnepeket, ünnepi eseményeket úgy szervezzük, hogy azok a gyermeki átélés szempontjából élvezetesekek, örömteliek legyenek. Kerüljük a gyermekek nyilvános szerepeltetését.

Ünnepek, programok melyeket a gyermekek közeli, távoli természeti, társadalmi ismereteinek bővítésére szervezünk:

Óvodai ünnepek:

- Mikulás, karácsony, húsvét, Március 15., anyák napja, gyermeknap, farsang, születésnap

Óvodai kirándulások:

- Közvetlen és tágabb környezetben

Sport és szabadidős programok:

- Játékos vetélkedők, futás, biciklis akadályversenyek, mozgásos játékok

Óvoda – család rendezvényei:

- Munkadélutánok, gyermeknap, családi vetélkedők, évbúcsúztató, anyák napja, vásárok

Az óvoda egyéb rendezvényei:

- óvodánként változó

- egészséges életmód programok, kiállítások, rajzversenyek, vetélkedők, szürettek, Mihály-nap, őszi köszöntés, állatok napja, Márton-nap, adventi készülődés, Lucázás, Karácsony, újév-köszöntés, medve-hét, farsang, télbúcsúztató-tavaszköszöntő, Víz napja, Húsvét, Föld napja, Anyák napja, Madarak és fák napja, Gyermeknap, Ballagás, évbúcsúztató családi délutánok.

VIII. ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK

1. A program érvényessége

Az Óvodapedagógiai Program érvényességi ideje: törvényi változások időpontja.

A módosítás módja a felülvizsgálat során felmerült indokok alapján:

- vezetőváltás esetén
- a feltételrendszerben bekövetkező, a megvalósítást befolyásoló változás
- jogszabályi változás
- a megvalósítás értékelésének ténye

2. Záradék

A nevelési programot az óvoda nevelőtestülete véleményezi, és az óvodavezető hagyja jóvá:

A nevelési programot véleményezte:

Az óvoda Szülői Szervezetének választmánya

Celldömölk, 20. ....hó ..... nap

.....
Szülői Közösség képviselőjében

Elfogadta:

Az óvoda nevelőtestülete ..... sz. határozatával.

Celldömölk, 20. ....hó .....nap

.....
Óvodavezető

IRODALOMJEGYZÉK

Felhasznált irodalom

1. Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja. /137/1996. (VIII. 28.) Kormányrendelet
2. Az óvodai nevelés programja, Bp., OPI, 1989.
3. Kompetencia alapú programcsomag,
4. Mérei Ferenc – V. Binét Ágnes: Gyermeklélektan, Bp., Gondolat, 1978.
5. Porkolábné Balogh Katalin: Komplex Prevenció Óvodai Program, 1999.
6. Zilahi Józsefné – Stöckert Károlyné – Dr. Ráczné dr. Főző Klára: Óvoda nevelés játékkal, mesével. Elmélet és módszertan. Bp., Eötvös József Kiadó 1997.
7. Fábrián Katalin: A tevékenységközpontú óvodai nevelés programja. Fabula Humán Szolgáltató BT. Miskolc
8. Forrai Katalin: Ének az óvodában, Bp., Editio Musica 1974.
9. Dr. Gósy Mária: A beszédészlelés és beszédmegértés fejlesztése, NIKOL Gmk Bp., 1994.
10. Susanna Milar: Játékszichológia, Közgazdasági és jogi kiadó
11. Zsámboki Károlyné Dr.: Matematika kézzel, fejjel, szívvel, Fabula Bt
12. Dr. Hermann Alice: Emberré nevelés, Tankönyvkiadó Bp., 1982.
13. Gyógypedagógiai Alapismeretek, szerk.: Illyés Sándor, ELTE BGGYF, Bp. 2000.
14. Kolozsvári Judit: Más gyerek, más szülő, más pedagógus
15. Vargáné Mező Lilla: Sajátos nevelési igényű tanulók együttneveléséről pedagógusoknak, intézményvezetőknek, Bp. 2004.

Ajánlott irodalom

1. Dr. Tóthszöllősné Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában
2. Gaál Sándorné – Kunos Andrásné: Testnevelési játékok anyaga és tervezése az óvodában
3. Zilahi Józsefné: Óvodai nevelés játékkal, mesével
4. „Peregnek, porolnak csöppnyi levélhadak...”
5. „A tél csengői csengenek...” Color Print nyomda, Szolnok
6. „Tavas van, gyönyörű...”
7. Óvodáskor fejlesztő játéka, OKKER Kiadó
8. Óvónők Módszertani Kincsestára, RAABLE Kiadó
9. Óvodai Nevelés c. folyóirat
10. Bakonyiné Vince Ágnes – Nagyné Kasza Ilona: Mozgás, öröm a szabadban
11. Dr. Bucherna Nándorné – Faust Dezsőné – Zdrovecz Teréz: Néphagyományörzés az óvodában, Honi Alapítvány kiadása, Bp., 1991.
12. Napról napra – a mi kalendáriumunk, Debrecen, 1992.
13. Vasi Népdalok, gyűjtötte és összeállította: Békefi Antal, Győr 1997.
14. Falvay Károly: Ritmikus mozgás – énekes játék, Borsodi Nyomda Kft. 1994.
15. Csabai Katalin: LEXI, Tárogató Kiadó, Bp., 1994.

TARTALOMJEGYZÉK

A városi óvoda adatai	3.
I. Bevezetés	4.
II. ÓVODAI NEVELÉSÜNK CÉLJA, FELADATAI	8.
1. Gyermekképünk	8.
2. Óvodakép	9.
3. Óvodánk sajátos arculata	11.
4. A tartalmi munka meghatározói	13.
III. ÓVODAI NEVELÉSÜNK FELADATAI	15.
1. Az egészséges életmód alakítása	15.
1.1. Az egészséges életmódra nevelés tartalmi elemei, feladataink	17.
1.2. A lelki egészségvédelem tartalmi elemei, feladatai	19.
2. Érzelmi nevelés és a szocializáció biztosítása	21.
2.1. Befogadás	21.
2.2. Az érzelmi nevelés, az erkölcsi és a közösségi nevelés	22.
2.3. Az értékelés és jutalmazás	25.
3. Az anyanyelvi, - az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	25.
4. Sajátos feladatok	27.
4.1. Különleges bánásmódot igénylő gyerekek	27.
4.2. A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése	27.
4.3. Esélyegyenlőség – integrációs nevelés	30.
4.4. A nemzeti kisebbséghez tartozó gyermekek.....	31.
IV. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI	
1. Személyi feltételek	33.
1.1. Munkaszervezet	33.
1.2. Vezetési szerkezet	35.
1.3. Az Óvoda közösségei	35.
1.4. Az Óvoda érdekvédelmi szervezetei	35.
2. Tárgyi feltételek	36.
2.1. A nevelési programunk megvalósításához szükséges eszközök	36.
3. Az óvodai élet megszervezése	38.
3.1. A napirand kialakításainak fő szabályai	38.
3.2. A hetirend kialakításainak fő szabályai	38.
3.3. Az óvodai nevelés tervezése	40.
3.4. Az óvodai nevelés tervezésének írásos dokumentációi	41.
4. Óvodánk kapcsolatai	43.
V. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI	
1. A játék	50.
2. Verselés, mesélés	52.
3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	53.
4. Rajzolás, mintázás, kézi munka	55.
5. Mozgás	56.
6. A külső világ tevékeny megismerése	60.
6.1. A társadalmi környezet megismerése	60.
6.2. A természeti környezet megismerése	61.
6.3. Környezetvédelem	61.
6.4. Környezetünk formai és mennyiségi viszonyai	62.

7. Munka jellegű tevékenységek	64.
8. A tanulás	66.
VI. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI ÓVODÁSKOR VÉGÉRE	68.
VII. ÓVODÁNK HAGYOMÁNYOS ÜNNEPEI, PROGRAMOK	70.
VIII. ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK	71.
1. A program érvényessége	71.
2. Záradék	71.
IRODALOMJEGYZÉK	72.

Az intézmény belső kapcsolatainak rendje

<i>Partnerek Közvetlen</i>	<i>Együtműködési formák</i>	<i>Gyakoriság</i>	<i>Kapcsolattartó személy Partner részéről</i>	<i>Kapcsolattartó személy Intézmény részéről</i>	<i>Megjegyzés (a kapcsolat kezdete)</i>
1. Gyerekek	napi óvodai élet során egyéni és a csoportban	naponta	valamennyi gyermek	- az adott csoport óvónői	- első azonosítás (szeptember) - frissítés: nevelési év végén
2. Szülők	- napi kapcsolat az óvodai élet során - intézményi munkaterv alapján, összevont,- és csoport szülői értekezlet - családlátogatás igény szerint - hagyományos ünnepek szülők képviselőjét ellátó SZK értekezlet intézményi munkaterv alapján	- naponta - évente előre tervezett két alkalommal, szülői kérésre, vagy szükség esetén - évente időpont a munkatervben - évente egy alkalommal vagy szükség esetén	- szülők - szülők - szülők - szülői szervezet képviselői, működési szabályzat alapján	- adott csoport óvónői - óvodavezető - adott csoport óvónői - adott csoport óvónői - adott csoport óvónői - óvodavezető, tagóvoda-vezetők	- első azonosítás (október) - frissítés - minden nevelési év elején - intézményi munkaterv alapján - nevelői munkaterv alapján - intézményi munkaterv alapján
3. Fenntartó	- napi munkakapcsolat - óvodai rendezvények	- naponta - alkalom szerint	- önkormányzat	- óvodavezető	- a fenntartó, partner azonosításának pontos ideje, állandó időpontja nem meghatározható, szükség esetén létrejön

<p>4. Iskolák azon kerületi iskolák ahová a gyermekek mennek</p>	<ul style="list-style-type: none"> - iskolák bemutatkozása az óvodai szülői értekezleten - nyílt nap - munkakapcsolat - iskolalátogatás 	<ul style="list-style-type: none"> - évente egy alkalom - a munka menetének megfelelően, egyeztetések - évente egy alkalommal az iskolába menő gyerekekkel 	<ul style="list-style-type: none"> - alsó tagozatos képviselők - alsós tagozatos tanítónők 	<ul style="list-style-type: none"> - óvodavezető - tagóvoda-vezető - a csoportos óvónők 	<ul style="list-style-type: none"> - első azonosítás (októbert) - frissítés - minden nevelési év első vezetői értekezletén - minden nevelési év februárjában
<p>5. Teljes alkalmazotti kör (pedagógusok, technikai személyzet)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - napi munkakapcsolat - óvodai hagyományok 	<ul style="list-style-type: none"> - naponta -alkalomszerűen 	<ul style="list-style-type: none"> - valamennyi alkalmazott - valamennyi alkalmazott 	<ul style="list-style-type: none"> - óvodavezető, tagóvoda-vezetők - valamennyi alkalmazott 	<ul style="list-style-type: none"> - első azonosítás minden év elején - frissítés: változás első napja
<p>6. Pedagógiai Szakszolgálat</p>	<ul style="list-style-type: none"> - nevelési tanácsadás - logopédiai fejlesztés 	<ul style="list-style-type: none"> - szükség szerint - órarend szerint 	<ul style="list-style-type: none"> - szakszolgálat munkatársai - logopédus 	<ul style="list-style-type: none"> - óvodavezető - óvónők - óvónők 	<ul style="list-style-type: none"> - tanév eleje

